

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
9-10/2016

Polcon-Eurokonference Wroclav 2016

Sstartujeme z Ostravy, a tak ráno sedám na vlak na Hlavák. Co to, před halou na mě nečeká naše auto (spravuje totiž defekt v servisu), ale zásahovka s plnou výbavou. Sláva, jsou tady kvůli bankovcům a jejich cesty do Ústí, můj kufr a taška ani já je nezajímáme. Kluci, resp. servis to zvládl rychle, frčíme po dálnici až do Wroclavi. Za hranicemi vytahuju tekutý Kinedril, jen řidič nechce. Ještě to několikrát pro jistotu zopakujeme, protože když neřídím, bývá mi špatně, tekutiny jsou tedy nutné. Dvakrát přes mýtné brány a jsme ve Wroclavi, ve městě na úplně rovině, zato tu mají docela dost zeleně. Zaparkujeme a blížíme se k Hale Století (je pod kuratelou UNESCO). Procházíme přes plácek se stánky s dobrotami a pitím. Zdaleka vidíme velkou frontu táhnoucí se až do parku. Je k recepci, nebo na WC? Za A je správně a pořadatel nás žene na samý konec. Juknu dovnitř, fronta končí u kasy. Od kasy pak fani chodí k recepci. Máme zaplaceno jako jedni z prvních, moje číslo je 0041. Mění to situaci a pořadatel nás táhne k prázdnému pultíku. U VIP stojí známá postava Sapka (Andrzej Sapkowski – kolikrát už byl u nás v Ostravě?). Kvůli němu se sem ženeme tak brzo, má přednášku už od 11 hodin. Velká objímačka, cítíme závistivé pohledy z fronty, *oni se znají s panem Velikým* (ve skutečnosti je Sapka celkem malý a trochu při těle, ale decentně). Využívám příležitosti, vyta-

huju Sapkovu knihu z nakladatelství Leonardo a žádám o podpis. Reakce byla okamžitá – deset euro. To dělá ta čerstvá světová cena, ale ještě ji nepřebíral, až v září v USA. Zveme ho na Bílcon, a prý kdy je – obrací se na drahou polovičku s žádostí o volno. Je to týden po Euroconu v Barceloně. Nojo, má už bratru 68 let, naděje je velmi malá, jen kdyby sám velmi chtěl. Za podpis jsem zaplatil psími známkami z balíčku pro Bílcon 2014, hned si je dal na krk a dokonce i celý den nosil. Kluci, držme se Sapka, on určitě ví, kde má svoji přednášku. A jako kdybychom provázeli Mojžíše, všichni se před námi rozeštopovali.

Areál je veliký a fanů ještě víc (neoficiálně přes 2500). Později se ukázalo, jak šťastné setkání to bylo, protože v materiálech byl sice program po dnech na A4, ale program je tak rozsáhlý, že ho zmenšili, ale lupu nedali. Z křížové tabulky se do vím čas a sál. Podívám se na plánek areálu – popis sálů se tedy nepovedl. Ještě že vlastní sály byly označeny dobře. Stejně pak nastaly změny, ale ty visely už jen u sálů. Když hledám v programu podle krátkých notiček, zase tu není ani čas ani místo, jak se v tom vyznat. Navíc přiložili mapu polského fandomu, 46 akcí ročně, tady můžeme jen tiše závidět.

Sapka pronesl krátký úvod a poté začaly padat otázky z pléna (hlavní sál tak pro 500 posluchačů) **Pokračování na str. 7**

OBSAH

Polcon-Eurokonference Wroclav 2016	1	Výsledky 27. ročníku soutěže	
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	O Stříbřitělesklý halmochron	21
Hvězdný bulvár	3	Nikkarin: 130 - Čas hvězdoplavců	22
Před sto lety se narodil Roald Dahl	8	Civilizační šok²	23
V Mycellu nás čeká rozkrývání motivů	9	Intelektuál a přece idiot	25
O líškách a lídech	11	Časem s vědou – září	26
Le Guinová: Vyprávění	13	Věda a patenty	27
Martinus Cena Fantázie 2016	14	Třeštění letitého popularizátora 55	27
Rozhovor s M. R. Careym	15	Časem s vědou – říjen	28
Sága 3	16	Věda a věčnost	29
Něco pro spolubojovníky	17	Třeštění letitého popularizátora 56	29
Porotci 33. ročníku CKČ	19	DOGMA	30
Kompletní výsledky 35. ročníku CKČ	20	25.výročí SFK Drakoníán	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Ačkoli na této straně bývají občas i dost důležité informace, zjevně ji čte jen málokdo, nejspíše za to může mé monotónní omlouvání, proč dané číslo vyšlo tak pozdě. Chtěl jsem tuto tradici porušit a vydat Interkom s výsledky CKČ v den Parconu, ale choroba zlá, které bezcitné ženy někdy říkají rýmíčka, mě málem zhubila, a tak i tento úvodník začíná jako všechny ostatní.

Vedle stálých rubrik, které jejich věrným čtenářům nemusíme doporučovat, upozorním na dva rozhovory s Vilmou Kadlečkovou, další Mycelium je na (vánočním) obzoru, a s M. R. Careyem, autorem knihy Všemi dary obdarovaná. Hodně nového se dovíte i z článku (k nedožitým) stým narozeninám Roalda Dahla, zdaleka ne jen autora knih pro děti. Pozoruhodnou recenzi *Vyprávění* U. K. Le Guinové pro nás napsal Ondřej Šefčík.

Fénixcon se blíží

a s ním zase vybírání předplatného, kterému se musím věnovat místo programům a popíjení. Nejhorší je fanoušky upozorňovat, že jsme se loni minuli, a vybírám jak za letošní, tak na příští ročník. Takže chcete-li v Brně ušetřit čas, pošlete 300 Kč na účet: 2700397108/2010. Zjistil jsem, že řada slovenských čtenářů má problém se zahraniční platbou a s nutností znát IBAN. Vygeneroval jsem si jej k účtu u Fio Banky, ta má pobočku na Slovensku, takže platbu můžete zadat jako vnitrostátní převod, částku podle aktuálního kurzu, 12 Euro to jistí.

Slovenský IBAN: SK89 8330 0000 0027 0039 7108

Zdeněk Rampas

Lovecraftův Psychopompos ve 3D

Scénář studentského snímku napsala Lucie Gukkertová, která je taktéž jeho režisérkou, volně na motivy básně Psychopompos amerického mistra tajemných a hororových příběhů H. P. Lovecrafta. Film vypráví příběh obyvatel malé české vesnice na začátku 19. století, nad kterou se tyčí tajemný hrad. Jeho majitelé Madame a Sir De Blois (*Riwa Nerona*, *Jared Doreck*) ovládají magické síly. Proti nim se rozhodne bojovat Maxmilián (*Martin Hudec*) a jeho matka Světлана (*Michaela Dolinová*), aby společně ochránili malého Jana (*Joel Sidon*).

S 3D technologií pomáhají studentům odborníci na tento způsob natáčení stereo-

grafově Jan Buriánek ze společnosti AV Media a Petr Kašpar ze společnosti Createx Systems. Natáčení probíhalo na hradě Točnick, v kouřimském Skanzenu, v lesích v okolí Voděradských Bučin nebo v pražských ateliérech společnosti Three Brothers Production. O rekvizity se postaral zkušený scénograf Oleg Petrov, který se podílel na filmech jako je například *Czech Made Man* nebo *Piko*.

Studenti spustili crowdfundingovou kampaň, kde jejich fanoušci mohou přispět ke vzniku filmu, který je svou 3D postprodukcí velmi náročný a mohou tak, jak to u crowdfundingu chodí, získat za každý příspěvek vybranou odměnu.

Podpořit vznik filmu můžete na:
<https://www.startovac.cz/projekty/psychopompos/>

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 9-10/2016 (307)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Richard Klíčnick a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivan Alákša, Ivo Fencel, Martin Gilar, Filip Gotfrid, František Houdek, Vilma Kadlečková, Jan Křeček, Pavel Mandys, Julie Nekola Nováková, Pavel Poláček, Martin Šust, Zdeněk Rampas, Ondřej Šefčík, Jiřina Vorlová, Martin Weiss

Fotografie

Jaroslav Houdek, Polcon team

Sponzoři tohoto čísla

Daniela Kovářová

Jiří Doležal

Jiří Grunt

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla byla dne 13. 10. 2016

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Když existují matematické olympiády, proč nejsou i matematické paralympiády? Mohli by se jich účastnit humanitní vzdělanci, a všichni by obdivovali jejich odvahu...

Velké firmy obecně jsou otroky společenských nálad. Není méně zásadového, společensky konformistického aktéra než velká firma. V tom se mohou měřit snad jen s politiky. Pro firmu je zoufalé důležité být viděna, že dělá ty správné věci, které všichni mají dělat. Zprávy o sociální odpovědnosti firem by mohly vyprávět. Však jsou taky velké německé firmy mnohem úspěšnější v organizování iniciativ a partnerství na pomoc uprchlíkům než v poskytnutí té pomoci ve formě zaměstnání. Do té největší, s chytlivým názvem *My společně*, kterou inicioval šéf firmy United Internet, se zapojilo 96 firem! Ale jeho firmy zaměstnávají jen čtyři uprchlíky na zaškolení. Web mají ovšem pěkný.

Martin Weiss

Pokud Donald Trump vyhraje volby, bude to první americký miliardář, který se nastěhuje do státního bytu uvolněného černošskou rodinou.

Trupkin / NYX

Český zen

„Mistře, jak mohu nalézt klid v tak hlučném světě?“
„Drž hubu a frézuj.“

Ministerstvo školství za současné paní ministryně Valachové považují za nejvíce zideologizované a zfanatizované ze všech ministerstev této vlády. Vedle ministryně Valachové i paní ministryně Marksová-Tominová působí jako vzor umírněnosti a střídavosti – a to je co říct! (Úřad páně Dienstbiera za ministerstvo nepovažují; jen za prostor k onanii.)

Roman Joch

◆ ◆ ◆

● **8. srpna** poslali předplatné, tedy vlastně opožděné doplatné dva čtenáři, a aby na to nemuseli myslet, tak hned poslali peníze i na rok 2017, takže asi nezbyvá nic jiného než pokračovat ve vydávání i v dalším roce. Dana Kalinová rozesílá mail o svém odchodu z vedení veletrhu Svět knihy, musíme ji pozvat, aby předala nějakou Cenu Akademie, za to, co pro ni udělala.

● **10. srpna** se u nás nečekaně ukázala Jolana s holka-ma a chuvičkou, zastihl je déšť a my jsme byli nejlíže jako záchranná stanice.

Pepa Vašát mi posílá info o olomouckém filmovém minifestivalu SciFi 2016. Tak už vím, proč ze mě Petr Konupčík lámal číslo na Ivana Adamoviče.

● **11. srpna** u Kruhu jen s Frantou Novotným, 22. srpna odjíždí na podzimní kampaň na Jadran.

● **15. srpna** se mi ozval Jiří Štěpěk, autor fantastiky ještě z éry Iva Železného (ale koukám, že dost dlouho

publikoval i v Ikarii). Hledal nějakou válečnou SF, nakonec jsme se dohodli, že půjde o Vládu Ziku.

● **16. srpna** mi Leonid Křížek svěřil knihu vyšetřujícího soudce Sokolova: Vyzraždění carské rodiny. Budu z ní muset někdy citovat. Má občas úžasná místa, kde se tragické a vznešené střetává s komickým a ruským.

● **18. srpna** oslavil Leonid Křížek 69. Blahopřejeme.

● **19. srpna** se v Respektu objevil zajímavý článek, sice jen na jejich webu, ale i tak to bylo nečekané. Šlo o recenzi článku Nassima N. Taleba, autora Černé labutě. www.respekt.cz/denni-menu/zapad-se-podvoluje-mensine-a-pacha-sebevrazdu-tvrdi-taleb

● **21. srpna** Vilma píše doslov do Mloka, snad už odevzdala Mycelium, aby Jiřina nemusela mít výčitky, že jej zpozдила jako já svými narozeninami.

● **22. srpna** odjel Franta na moře a jako na potvoru zrovna na webu XB-1 vyšla recenze jeho oblíbeného seriálu *Cizinka*.

Pavel Poláček se vrátil z Polconu a poslal reportáž a fotografie. Rovněž tam načerpal energii a nápady na pořádání Parconu v Bílovci.

● **25. srpna** večeríme se Svoreňovými, a je docela zajímavé jejich prostřednictvím sledovat, jak se mění názory anglické vyšší střední vrstvy.

● **27. srpna** pořádáme u nás malý Last Minute Večírek. Změstnaný Viktor si nepřečetl mail pořádně a dobýval se ke Klímovým. Naštěstí Sanča, Klímovi a Mikovcovi dorazili včas a v pořádku. Něco jsme ogrívali a pak se radovali, že Vilma dopsal další díl Mycelia a společenský život zase začíná. Sargo propadla chození a okolo půlnoci se vydala pěšky domů (Jára od nás pokračoval s dětmi do Varů), naštěstí nám druhý den dala vědět, že dobře dorazila a že je to k nim od nás jen asi pět kilometrů.

● **29. srpna** využíváme pěkné počasí a protože je liché pondělí, pořádáme RUR u nás s šipkami a Krycími jmény. Lákali jsme i Sargo, ale je nemocná, asi to noční chození není tak bezpečné.

● **31. srpna** nás na chvíli navštívil Honza Poláček, probrali

Sapek mezi fany

jsme chystané knihy a honorářovou politiku, donesl mi podepsaného Matylda pro Freyu, musím knihu vzít na Fénixcon, ten vlastně bude co nevidět, no ještě předtím bude Parcon, ale tak brzy, že jako by už byl. V době, kdy se tyto řádky dostanou ke čtenářům, již bude po něm zcela určitě.

● **1. září:** Některé děti mohou být ze svého prvního školního dne poněkud zklamané: „Mami, já už tam zítra nepůjdu. Tvrdí, že je to First Class, ale sedí se tam na dřevěných židlích, je tam jen jedna stevardka na třicet lidí a svačinu si prý musím nosit z domova...“

Ale třeba Julie Nováková ty hrůzy vydržela a dnes píše: Dovolím si udělat drobnou reklamu své antologii české SF v překladu do angličtiny „Dreams From Beyond“. Dnes vyšla první recenze: www.sfintranslation.com/?p=944

Večer u Kruhu docela plno, obeslal jsem připomenutí a ehle, hned se nás sešlo sedm, Jiřína, Milan Fibiger, Vlád'a Němec, Vlado Riša, Richard Šusta a Jarda Houdek, který donesl pozvánky na Eroticon.

● **4. září** nás navštívil Pavel Houser, vypili jsme pár piv a probrali četbu a Pavlovo psaní.

● **6. září** se pro svou výhru v soutěži Daidalos zastavil Martin Gilar. Zase se mu podařilo na chvilku zabrousit do Evropy, probrali jsme nakladatelské plány a upozornil jsem ho, že mi dochází zásoba jeho cestopisů

● **8. září** u Kruhu s Jiřinou Vorlovou a Milanem Fibigerem. Milan se pak ještě vypravil na Letnou, do hospody, kde tráví večery Leonard Medek, aby probrali nějaké legionářské záležitosti.

● **9. září** mi píše Dalibor Čáp: Potkali jsme po delší době Marcelovu dceru a já včera dokonce Marcela osobně, tak mám zas nějaké info.

Sice už ho po té operaci pustili do práce, ale ještě ho tahají po všelijakých vyšetřeních (CT, tomograf nebo co všechno) a když dojde domů, tak je rád že je rád a nejde ani na to jedno pivko. Snad prý někdy v říjnu, až se vrátí z dovolené... A zřejmě se brzy stane v Planetáriu emeritním pracovníkem...

● **10. září** zemřel sociolog Ivo Možný.

● **12. září** jsem cestou do RUR navštívil Richarda Klíčníka v Argu, můj dotaz na Mycelium 5 vyprovokoval vzepětí aktivity, ze kterého vzešla zjištění, že je sice hotová první korektura, ale sazeč Radek Dojiva je u moře a ilustrátor Tom Kučerovský má rozbitý počítač, takže to vypadá, že se Vilma v srpnu

šťvala zbytečně, na druhou stranu, není vyloučené, že i kdyby to dodala o měsíc dřív, že by se nevyskytly jiné katastrofy. Snad se s tím Argo nějak vypořádá, copak jiné knihy vycházejí jinak...

V RUR už Honzové Vaněk a Macháček, pak si Richarda vyzvedla jistá Lucie, která u něj ale jen bydlí a občas nakrmí kočku...

● **13. září** byly v knižkupectví Martinus za účasti poroty a hostí vyhlášeny finalisté Ceny Fantázie 2016 Martinus.

Dnes by se dožil sta let Roald Dahl.

● **14. září** slaví 85 let Ivan Klíma, autor Kybernetické babičky.

● **15. září** doslaly *Slova mají křídla* i *Kruh košem*, protože se po (nekonečně dlouhém) čase pořádá malý (sešlo se nás asi sedm-

náct) klímovský večírek spojený s narozeninami Martičky Eckové a Jolaniným svátkem. Mimořádnými hosty byli Alena „Betcho“ Kastnerová, autorka *Liné babičky* a *Nevybouřeného dědečka*, Daniela Kovářová a Richard Podaný. Alena využila přítomnosti právníček a konzultovala, jak jednat s Národním divadlem, odkuj jí oznámili, že budou inscenovat *O liné babičce*,

ale nenapadlo je poslat k tomu nějakou smlouvu.

Viktor přijal místo ve volebním týmu jednoho kandidáta na prezidenta, tak od nás sklízel projevy lítosti a spousty dobrých rad :-). Hedvika se starala, aby nikdo nehladověl, a večer byl tak teplý a svěží, že jsme se ani nepřesouvali do salonu. Pravda, večírek končil už před půlnocí, protože se kvůli Aleně konal ve čtvrtek a mnozí museli druhý den ke strojům. Možná ale nebylo tak teplo, jak jsem si myslel, protože jsem následující týden proležel, proto jsem třeba nebyl ani na KJV.

● **21. září** Večer KJV nebyl hojně navštíven, ale kdo nepřišel, přišel o hodně. Vlastislav Toman vzpomínal na (nejen své) začátky v ABC, na Jaroslava Foglara a na některé další lidi kolem Ábíčka, poinformoval o nejnovějších událostech kolem filmové verze Pod paprsky zářícího i o nových pokračováních komiksu, a předvedl řadu kuriozitek s Kruanem spojených. Vše vyvrcholilo dlouhou ukázkou z Retra věnované ABC, která sice postrádala zvuk, ale ten promptně dohledal a přes mobil pustil Leonid Křížek, který následně přecházel s aparátem po místnosti, aby všichni dobře slyšeli, a pan Toman svá vlastní vystoupení v Retru ještě komentoval a doplňoval. Snad to trochu ovlivnila sentimentalita, ale všichni

mají večer spojený s úžasnou a zábavnou retro atmosférou, na kterou budou dlouho vzpomínat. **Filip G.**

A dnes je tomu dnes 150 let, co se narodil anglický romanopisec **Herbert George Wells** (21. 9. 1866 – 13. 8. 1946), a 70 let od jeho smrti.

Parcon 2016

● **25. září** se odvažují na Parcon-Coniáš 2016. Nakládám balík knih Neočlověk, které věnoval Staso Juhaňák, a nějaké Interkomy a vyrazím do Městské knihovny.

Hned u vchodu jsem narazil na Mílu Lince a Vladu Říšu, takže jsem se rychle zbavil svého nákladu. O kus dál lepil Pavel Poláček reklamu na Bilcon. Na protější stěnu už Mila Linc vyvěsila mé dějiny Parconu v obrazech a plakátech vytištěné ve formátu A3 na velmi kvalitním papíru. Pavlovi Kavánkovi jsem slíbil pozvat na oslavu jeho klubu Draconian Julii a Vilmu a pak jdu na přednášku Tomáše Bandžucha *Pět největších bizarností první republiky*.

Potom jsem nakoukl na stánek s komiksy, který vedl Karel Marha (a Slawek Saczek ještě trochu zničený cestou z Polska), na pultík s knižními záložkami, které vyrábí a prodává Jitka Ládrová, o něco déle jsem okupoval stánek nakladatelství Host, kde prodávali novou knihu o fandomu od Kryštofa Kudláče *Anatomie pocitu úžasu*. Paní Blatná mi prozradila, že tato kniha je na jejich stánku nejprohlíženější, každý hned nalistuje rejstřík a počítá, kolik v něm má odkazů.

Po krátkém osvěžení ve steampunkovém baru s tradičně pečlivou a pohostinnou obsluhou (zvláště doporučuji dezert Miša) jsem zašel na Silverovu komentovanou výstavu starých fanzinů, Silver se zrovna občerstvoval a výstavu hlídali Honza Vaněk, jr., Doktor a jako obvykle trochu nadraný Hobit.

Ale to už se přibližil čas na besedu s Parcorány (a Vladem Říšou). Petr Konupčík si v palbě otázek Míli Lince vzpomněl na pár zajímavých detailů z šumperských Parconů, já hlavně (decentně a neurážlivě) uváděl na pravou míru občasná Vladovo pábení.

Když jsem se vypořádával ze sálu, čekal na mě Leonard Medek s rukopisem od Leonida Křížka, Dáreček s novým vydáním Stříbřitělesklého halmochronu a Richard Podaný s Helenou. Mezitím dorazila i Vilma, takže jsme vytvořili debatní minivečerek na chodbě, který rozehnala až její beseda se čtenáři. Tam mě vyhledala Kristýna Obrdlíková, pořadatelka Parconu 2018, hned jsem ji nepoznal, dorazila v úžasně masce, jestli tak jela už z Pardubic, tak si o tom lidé na trati povídají dodnes.

Po skončení besedy jsem ji povodil po lidech, které by mohla oslovit v souvislosti s pořádáním Parconu v roce 2017, představil jsem jí např. Martina Petišku, Vilmu, Vladu Říšu a paní z nakladatelství Host. (Pravda, některé už znala, ale také ji nepoznali.) Já zase hned nepoznal dobříšského knihovníka, viz info o Fantasy vikendu v Dobříši 28. 11. 2015. Potom jsem Haně Šimečkové, píše práci o fanzinových překladatelích před rokem devadesát, rozšiřoval obzory ohledně jejího zájmu, snad jsem ji neodradil.

Lulu, Pagi a čerstvý držitel Mloka Martin Šust (foto Jarda Houdek)

Pak jsem zaznamenal, že dorazili Pavel Mikuláščík (ozdobený exoskeletem, ale v této společnosti to vypadalo jako doplněk cosplaye), a Lulu Bocková. Moc jsem s nimi nepoklábil, museli jsme rychle probrat žádost Pavla Poláčka o urychlené přidělení Parconu do Bílovice, aby město stihlo žádosti o granty. Alespoň jsem se stihl pozdravit s Vaškem Škvorem, který po letech zavítal na CKČ a proto i na Parcon.

Mezitím proběhla beseda se Samanthou Shannanovou, autorkou *Kostičasu*, ale Parcon tu není proto, abychom chodili na přednášky (jiné než své :-).

A přiblížil se slavnostní večer. Než se připravilo pódium, stihl jsem promluvit s Jirkou Doležalem a Pavlem Mikuláščíkem, který dovezl z Brna Mloky. Ludvíka opět zařídil František Moravec a já jej ve čtvrtek konečně předal Jiřině, ať má vše pohromadě, takže spolu s obrazem pro vítěze a s kupkou Neočlověků, Mloků a Kočasů byl stůl s cenami docela plný.

Pořad podle tradičního scénáře uváděli Pagi a Lulu a tradičně výborně. Přesto, že jsem až na novely četl letos všechny kategorie, hodně povídek mi není povědomých, musím porovnat výsledky se svým hodnocením, buď už má paměť za mnoho nestojí, nebo mě letos většina vítězných prací příliš neupoutala, když se mi tak snadno vykouřily z hlavy.

Ludvíka získal za Večery Klubu Julese Vernea Egon Čierny a Mloka Martin Šust, zde by byl výčet příliš dlouhý. Oběma blahopřejeme. Cena slovenského fandomu a Prezidentská cena budou uděleny asi až na Fénixconu.

Pak se vedle Vilmy objevil Martin a obě starší dcery, všechny přilákala možnost vidět film *Prach a broky* v kině (na youtube je to také pěkně, ale plátno je plátno). Zábava potom pokračovala ještě v blízké pizzerii, ale já se vydal domů, nebyl jsem ještě fit.

● **26. září**, konečně tu jsou sloupcové obtahy Mycelia pětky, honem na to, Michaela bude muset stonat v sedě a s tužkou

v ruce (a ohněm v srdci). Naštěstí byl text už takřka hotový, díky vám, všichni betačtenáři a odpovědný redaktore Richarde, takže jej Miša po dvou dnech intenzivního čtení a korigování mohla odevzdat s pouhými dvěma stovkami návrhů na opravu či vylepšení.

● **27. září:** Jediným vítězem debaty Trump vs. Clintonová je sonda Voyager, která se vzdaluje od Země rychlostí 17 km/s.

● **29. října** u Kruhu nás zase vypekli a obsadili nám salónek, nevíte o nějakém jiném vhodném podniku potažmo salonku, nejlépe v okolí Václaváku nebo alespoň na metru? Poseděl jsem tam proto jen chvilku, Jiřina předávala a prodávala Mloky a Ludvíky, přišel si pro ně Milan Štajer. Seznámil jsem ho s Milanem Fibigerem, pak ještě přišli Majk s Litou, takže nás bylo sedm, dvakrát víc než lidí v salonku.

● **30. září** mají Korejci státní svátek a tak jsme se v Hiltonu s Richardem Klíčnikem opět setkali s Filipem Škábou a Františkou Vrbenskou, z koreanistů jsem narazil na Ivanu Bozděchovou, ta mi řekla, že jeho Excellence Moon zde letos končí, to už zase utekly čtyři roky, ach jo. Ze známějších politiků se ukázal Jan „Želé“ Fischer, ale zahlédl jsem i Hynka Kmonička, proslov měl tuším Mládek (ne Ivan :-). Docela mě to zmožilo, tak už jsem nedal Eroticon.

● **1. října** naštěstí Františka a Hanina V. plus Lucie L. a Vilma K. ano, ta přečetla úryvek myceliální erotiky, který se asi do posledního dílu nedostane. Pár přítomných scifistek bylo zjevně těhotných, takže erotika, sex a fantastika k sobě patří.

● **6. října** u Kruhu je nás jen pár, jednak prší a pak někteří třeba ještě vychládají po minulém čtvrtku. Jiřina z Krakatitu donesla záložky knih Kočas a Mlok. V Seqoy to samozřejmě popletli a místo kočasových poslali většinu mločích, chudák Jiřka.

● **8. října** u nás volíme do Senátu, když se Čuňas nedostal mezi první dva, váháme s Mišou, zda vůbec jít volit do druhého kola (Bělohradský a Růžička nám přijdou užiteční tak nějak nastejno), nebo abychom zvýšili legitimitu Senátu, volit tak, že každý zaškrtneme jednoho z kandidátů.

● **10. října** v RUR tradiční sestava (bez děvčat), nakoupil jsem XB-1 a Pevnost, Honza Vaněk jr. pak brzy musel odkvačít do Sněmovny na setkání s Chuckem Palahniukem a Honza Macháček asi bojovat za práva migrantů, takže jsme jen s Filipem probrali Parcon a vyměnili si názory nad článkem o tom, že být nerdem už není ono, když se o nich točí seriály a jsou vlastně mainstreamem.

● **11. října** začíná v Planetáriu cyklus Československá kosmická sci-fi. Promítání bude probíhat vždy v úterý od 18 hodin v nově vybaveném sále Starvid. Bez Marcela ale asi nikoho nezapadlo dát vědět scifistům, ne že by ty filmy neznali, ale třeba by na ně vyrazili s dětmi: Muž z prvního století (1961), Ikarie XB1 (1963), Na kometě (1970).

● **13. října** u Kruhu, opět bez Franty, jel do Brna, ale i tak se nás sešlo dost (také jsem poslal připomínací mail). Ještě jsem tam ani nedorazil a volal mi Vlado Říša, zda se konáme, že tam nikdo není, řekl jsem mu, že přišel o dvacet minut dřív, než se obvykle scházíme, a aby počkal. Protože jsem ale už dlouho nebyl v Tritonu a tím pádem pro něj neměl žádné knihy, tak pod záminkou práce na XB-1 zdrhnul. Celkem škoda, protože s ním chtěla mluvit Jiřina a Jana Rečková, která dorazila později. Před ní se ale objevili Milan Fibiger (ukázal nám obálku povídkové sbírky Honzy Kovanice, kterou si u něho objednala Jana R.), Vláďa Němec a Michael Bronec, ten zde měl schůzku s jedním porotcem své soutěže. Bohužel Milan a Jiřina měli dosti žvanivou, takže jsem neslyšel skoro nikoho. Po sedmé dorazil ještě Richard Šusta a po něm zmíněná Jana. Ta si konečně zjedнала trochu ticha, když se svěřila, že její léčba je pro naše zdravotníky příliš finančně náročná a pokud ji posudkoví lékaři neuznají za hodnou další léčby, tak tu za tři měsíce už možná nebude...

Zeptal jsem se jí, zda by souhlasila, kdyby se její fanoušci na Startovací nebo podobném fóru pokusili potřebnou částku vybrat, a Jana se vyjádřila, že jich zase tolik nemá a částka je to opravdu velká. Pak se z nějaké přednášky přihnul Honza Kovanice a já se v povinné náladě vydal domů. **Zdeněk Rampas**

Össeánka na Eroticonu (foto Sombra)

2016
13. ročník

ErotiCon

EROTIKA VE SCIFII A FANTASY

CO?

- Přednášky na lechtiva témata
- Dívání představení
- Křesť erotického románu
- Tahleční vystoupení
- Autorské čtení
- Živá hudba
- Soutěž o nejlepší kostým

A další zajímavosti v příjemně pikantním fantastickém duchu

KDE?
Nekvasilova 625/2, Praha 6
www.studioidk.cz

KDY?
11. - 13. 2016 od 18 hodin

Více o Eroticonu na:
www.eroticon.us

PARTNERI:
LFX.CZ
Lesovni.cz
VANILLI.CZ
Děti mosti

a byl docela plný). Na dotaz, jak hodnotí překlady cyklu o Zaklánači, rezolutně prohlásil, že nejlepší jsou Češi. Standa Komárek odvedl velký kus práce, neměl skoro žádné dotazy a překládal to přesně tak, jak to Sapek myslel. Není jednoduché fór přeložit a třeba ještě i vylepšit.

Na závěr Sapek prozradil, že Zaklánače koupil Hollywood, že o tom pod velkou pokoutou nesměl mluvit, ale teď už může, a prozradil dokonce herce obsazeného do hlavní role (ale tohle jméno nikdo z nás neznal a později jsem se nezeptal...).

Pak jsme si prošli celý areál, dali si bramborový placek s gulášem, nějaké to pivko (dal se koupit Kozel i Plzeň) a šli se ubytovat do hotelu. Asi tak deset minut cesty pěšky k centru je skvělá cukrárna s výbornou zmrzlinou italského typu různých příchutí, tady jsem několikrát zhržšil.

Sedíme zase nad nějakou tou dobrotou a vedle u stolu Ian Watson se ženou. Seděli sami (tady bych pořadatele znova nepochválil, na Triconu jsme hostům přidělili tlumočnicka a taky jsme jim zajistili program dle jejich zájmů. Tady těch bloumajících hostů bylo víc - bránili se tak, že se dali vzájemně do kupy. Výhoda - pak je pro společné foto člověk nemusel lovit jednotlivě.). Poekali jsme a jeden stihl koupit a pak si nechal podepsat jeho knížku.

Do setmění jsme zažili několik dalších objímaček, Rak, Cholewa, Arek Sroka, mladý Cholewa, bývalá a současná prezes klubu z Katowic a řada dalších známých jako třeba Parowski, Ela Gepert atd.

Po setmění jsme šli za halou k jezírku s vodotrysky, kde se odehrávala světelná šou s hudbou. Už jsem jich pár viděl, tady měli navíc i ohňové efekty. Fakt pěkný. Conová hospůdka je vždycky dobrý nápad, ale pro huku není slyšet slova, venku pod altánkem je to o chlup lepší.

Sobota začíná v deset. Fronta u kasy je stejně dlouhá. Dnes je tu o poznání více masek a převleků a lidí a lidí. Venku na žravé náměstí mají přístup i wroclavští či

cizinci mimo con. Občas projede i autobus s obyčejnými turisty. Ti se rádi fotí s maskami.

Jak Strejda Otava uviděl Asterixe a Obelixe, vyrazil s Klingonem Danešem měřit si pupky, prý uspěl, ale Obelixe to nerozhodilo. Některé masky ani nepoznávám, některé jsou hodně lajdácké, ale jiné téměř dokonalé - jako u legionu 501.

Ti mají ve foyeru haly svůj projekt baru Mos Eisley ze SW, už jen zbývá zjistit, kdo vypálil první. Šli jsme se tam všichni Ostraváci posadit/vyfotit.

Pak návštěva fanovské vesnice - dobrý nápad na cony, jednotlivé kluby či akce se propagují sami. Celý prostor pod kopolí Haly Století je jen pro deskové a jiné hry a taky nezbytnou půjčovnu. Nějaká ta přednáška, zkoukli jsme amatérský SW film (no ten byl hodně amatérský, nebo možná že jsem nikdy nic takového nedělal, tak to neumím ocenit), nakoupili dárky... Moc se mi líbila retroherna s počítačovými a jinými hrami 80. a 90. let, však taky Atari Amigu mám ještě doma.

Výstava hosta Chrise Achilleose - toho sleduju už od prvních Parconů. Odpoledne do Zoo naproti nebo do japonské zahrady dále v parku. K večeru se začala šířit nálada a chuť na nestánkové jídlo, hospoda u Zoo vedle mostu byla jasná volba. Zase jsem zhržšil zmrzlinou (když už jsem byl u mostu), po každé si dám jinou příchutí, a stejně jsem všechny neochutnal.

Co večer? Vodovětloohňohudbo šou známe z pátku, conovou hospůdka taky známe z pátku, ale to nebrání si ji zopakovat. Byl tam i Slawek Saczek, který s námi v tom horku dodržoval pitný režim už od poledne. Vidím i několik nových kamarádů, zvali jsme je na Bilcon. Pozvali jsme i spisovatele Deb-skiho se ženou, vypadá to nadějně. Na hotel jdeme OK, řidič je na suchu od půlnoci.

Ráno jsme měli domluvenu prohlídku starého města u Free-walk Tour, ale provazce deště vše zhatily. No nic, vydáme se na cestu domů. Dvě hodky a kus a obědváme doma u svých maminek.

Jedno se mi ve Wroclavi nelíbilo - holky ve městě, v MHD ani na conu, jen ty v maskách. Proč ty, co to nepotřebovaly, měly masku a ty, určené k úpravě, neměly nic. A byly to vůbec Polky?

Další případné info o Euroconferenci, Polconu, Love Animal, NiuConu, Namiconu, Wonderconu na polcon2016.pl

Pavel Poláček / 18.-22. 8. 2016

Před sto lety se narodil fantasta Roald Dahl

V úterý 13. září uplynulo již sto let od narození mistra fantastiky a génia knížek pro děti Roalda Dahla. Uměl ale psát i realisticky; a přece vás při četbě obcházel hrůza. Ne-li vždycky, tedy opakovaně. Dahl neprožil zcela šťastný život, to spíš naopak, ale v tom tkví i podstata údělu (mnohého) autora. Kdyby byl Dahl vyrovnaný (jako my), místy ohromující prózy z jeho per, tužek, psacích strojů a (snad) i textových editorů by se dozajista nikdy nenarodily. Nemohly by. A nemohli bychom je ani lovit z regálů knihovny. Ta díla našťestí žijí, existují, byla zrozena – a většina dnes funguje i ve své filmové podobě, jak ostatně dokládá i nejnovější tvůrčí počín režiséra Stevena Spielberga *Obr Dobr*.

Já sám se k Dahlovi dostal – podobně jako mnozí další mé generace –, když mě v raném dětství v Mateřídoušce zaujala (krácená) verze jeho bestselleru *Karlík a továrna na čokoládu* (1971-1972), ačkoli její filmová adaptace (1971) k nám tenkrát nesměla... a až tehdy do naší vlasti ještě nepronikla ani jediná jeho kniha pro děti (naštěstí na rozdíl od jeho povídek určených dospělým).

Podobná tabu jsem sice v sedmi letech nehodlal rozklíčovávat, co typická kniha pro batolata mi ale *Karlík a továrna* nepřipadal. A proč ne? Poněvadž autor se sice chová víc než solidně k titulnímu dobrotisku (které dokonce zdědí kapitalistovu fabriku), ale jinak děti v příběhu div nezabijí a mučí. Anebo tedy prostřednictvím továrníka Willy Wonky, kterého si vysnil.

Přeháním. Ale kdeže. A v reálném světě by na následky takového zacházení ta děcka bezpochyby uhynula. Jistě, jistě, řeknete: „Umělecká nadsázka.“ Ale měl jsem se ještě přesvědčit, že Roald Dahl s chutí či rozkoší straší dětského čtenáře všude. Bylo to nutkání? Asi. Vždyť ani nezpłodil knihu, kde by se dítě (ano, i to vaše) nepotkalo se sekvencí, která jej šokuje natolik, že už na čtené do smrti nezapomene!

Roald Dahl (1916-1990) je trojnásobným laureátem Ceny Edgara Allana Poea Roald a snad v ničem nebyl britsky tradiční. Na rozdíl od většiny Angličanů dokonce chodil na houby. Ale nedivme se; byl to Nor.

Co víc? Nejenom z jeho knihy *Čarodějnice* vytušíme jistě jeho sklony k misogynii, ba snad nechuť k naprosté většině lidstva. V *Jakubovi a obří broskvi* zastupují hnus štěpné verše, příhodné ale k pozvracení; jsou výčtem pokrmů, jež zbožňuje jistý Stonožník. V díle *Mo c hodný obr* zase dětský čtenář odhalí ódu na prdění, i když umírněnou asociací na krkáním, a v *Karlíkovi a továrně na čokoládu* se nevyčvácení frackové jen rojí, aby byli jeden po druhém krutě mrzačeni v hlubinách dábselské čokoládovny, i když pokaždé jen a pouze v důsledku

vlastních slabostí a zlovyků. August Kdoule je baňatý mlsoun a vycucne ho potrubí z podzemní čokoládové řeky, když ji ochutná. Miky Telekuk uhranutý televizí a zvláště příběhy, kde se střílí, je rozložen na částice a takřkajíc ztelevizněn. Bez přestání přežvykující Fialka Garderóbová se stane ohromnou fialovou borůvkou a rozmazenou Veruku Saltini alespoň unesou veverka do odpadní jímky. A v další Dahlově knížce *Čarodějnice* pak hodný kluk na konci aspoň zůstane myší a ve slavné *Matildě* trýzní ředitelka školy děti tím stylem, že je zamyká do útrobu železné panny anebo je roztočí na dvoře a vrhá jimi co kladivem, po čemž přelétají těsně nad hroty ocelového plotu.

Kdepak se asi všechny ty nápady v Dahlovi vzaly?

Nevíme. Ale narodil ve Walesu a jméno dostal po polárním badateli Roaldu Amundsenovi. Jeho tatínek Harald bohužel podlehl zápalu plic, když byly chlápce teprve čtyři roky, a když mu bylo osm, maminka jej předala péči internátní školy, kde pak býval nezdravě bit, jak to později vylíčil v jedné své děsivé povídce. Ale zamiloval si literaturu a četl mj. Conrada, Kiplinga, Marryata a Haggarda. Do svých vzpomínek *Šťastná náhoda* (do češtiny je přeložili Josef Linek a Mai Fathi Havrdová) opíše později z vysvědčení let

1930-1933 i následující hodnocení vlastních slohů: 14 let: *Ještě nikdy jsem se nesetkal s chlapcem, který by tak vytrvale psal přesný opak toho, co chce říct. Zdá se, že nedokáže na papíře srovnat myšlenky.* 15 let: *Naprostý packal. Zanedbatelná slovní zásoba, špatně stavěné věty. Připomíná mi velblouda.* 16 let: *Tento hoch patří ve třídě mezi ty nejnedbalejší a nejnevzdělanější žáky.* 17 let: *Stále zahálí. Má velmi omezené myšlení a představitivost.*

V osmnácti přijal takřka dva metry vysoký Dahl místo obchodního zástupce u firmy Shell. Ta jej roku 1937 vyslala do Dar-es-Salaamu v Tanzanii, kde se naučil svahilsky. V prvním svém článku poutavě vylíčil napadení černošky Ivem. A pak vypukla válka; přihlásil se k R.A.F. Po šesti měsících se učil létat nad stády zeber a slonů a výcvik ukončil u Bagdádu, načež jej vyslali do Egypta. Hned během prvního nasazení však obdržel chybné souřadnice a byl sestřelen nad Libyjskou pouští. Letadlo shořelo a jemu pukla lebka. Třebaže byl popálený, dostal se z kokpitu a kamarádi se pro něj doplazili do nepřátelského území. Přežil a válčil ještě v Sýrii i Libanonu, ale pak jej poslali domů. Šťastně tak mohl putovat na palubě lodí kolem Mysu Dobré naděje.

Jako by Dahl začal žít život podruhé, stal se počátkem roku 1942 ve Washingtonu asistentem britského leteckého zmocněnce. Už za tři dni zde potkal spisovatele C. S. Forestera, autora budoucí námořní ságy *Hornblower*, a na jeho podnět napsal

V Myceliu nás čeká rozkrývání motivů

Sága *Mycelium* české autorky Vilmy Kadlečkové vzbudila značný ohlas u čtenářů i kritiků už prvním dílem *Jantarové oči*,

vydaným v roce 2013. Následující tři díly (*Led pod kůží*, *Pád do temnot* a *Vidění*) se rovněž dočkaly nadšeného přijetí. Letos před Vánoci po pauze vyplněné loňskou novelou *O snovačce a přemyslovi*, nespádající do jmenovaného cyklu ani univerza, vyjde díl pátý a na příští rok se chystá závěrečný šestý. Na co se v nich můžeme těšit, jak se vyvíjel svět Mycelia i jeho inspirace a co si pro nás autorka chystá po dokončení ságy?

„Argenitový vesmír“ je světem mnoha tváří a Vilma Kadlečková vydává příběhy zasazené do tohoto svého univerza už od sklonku osmdesátých let. Čtenáři se od té doby mohli setkat s povídkami i romány odehrávajícími se v nejrůznějších místech i epochách tohoto světa, v nichž vždy vynikne autorčina bohatá fantazie i cit pro tvorbu postav.

Nejširší ohlas však vzbudila série *Mycelium*, svého druhu příběh o vzniku argenitového vesmíru z pohledu lidí, pokud nepočítáme kratší texty odehrávající se v ještě dřívějších fázích pronikání lidstva do vesmíru a jeho setkání s jinými civilizacemi.

svou první skutečnou prózu *Hračka*. „Úplně jste mě omráčil,“ reagoval Forester v dopise. „Vaše povídka je skvělá. Je to dílo talentovaného spisovatele, hned jsem jí poslal svému agentovi a požádal, ať ji nabídne časopisu Saturday Evening Post s mým doporučením. Určitě vás potěší, že ji Post okamžitě přijal a vyplatil za ni honorář tisíc dolarů. Post se ptá, zda pro ně ještě něco napíšete. Doufám, že budete souhlasit. Věděl jste o sobě, že jste spisovatel? Blahopřeji.“

Během dvou let v USA vytvořil Dahl tucet povídek, představujících dnes s výjimkou dvou sbírku *Přepínám* (1946, česky 2007). Také si vysnil pitvorné skřítky škodící leectvu, tzv. gremliny a její manželky fininely a děti widgety. Malá monstra se poprvé vynořila v povídce *Folklor gremlinů*, z níž vznikla první z dvaceti Dahlových knih pro děti, *Gremlini* (1942), a historiky o bytůstkách se mezi letci uchytily, jako by tu kolovaly odnepaměti. Ano, snad už také předtím bylo něco podobného vyprávěno, ale v úplně jiné podobě.

Dahl se vrátil do Anglie – k matce – a živil se od roku 1946 jen tím, že psal dvě povídky ročně, přičemž na každé pilně pracoval čtyři měsíce. Napsal také román *Sometimes Never*, verzi *Gremlinů* pro dospělé, ale dílo propadlo. Aspoň však zůstává první knihou o nukleární válce vydanou v USA po svržení atomových pum.

I proto, že Dahlovy příjmy z povídek byly vyšší v zámoří, vrátil se do Ameriky a později získal i tamní občanství. Světo-

Právě civilizace Ōseanů může být jedním z hlavních lákadél *Mycelia*: bohatě popsaná, nebezpečně fascinující, podobná naší a současně diametrálně odlišná. Ve vztazích mezi Zemí a Ōsse se však schyluje k bouři... Čeho se asi dočkáme v závěrečných dvou svazcích série?

Vidění, čtvrtá část cyklu *Mycelium*, předloni zanechalo čtenáře napjaté jako struna krátce po smrti jedné z hlavních postav ovlivňujících dění v celé Sluneční soustavě. Můžete čtenářům alespoň tajemně naznačit, co je už v listopadu čeká v páté knize nazvané *Hlasy a hvězdy*?

Hlavně odhalování tajemství. První čtyři díly byly plné náznaků – jenže teď už je načase, aby se všechno začalo vysvětlovat a uzavírat. Pátý díl si užijí hlavně ti, které v detektivkách baví takové ty finální scény *rozkrývání motivů*, kdy detektiv objasňuje, proč vrahem musí být právě a jedine X. Nerada bych ale sklouzla k nudným přednáškám, takže vždycky je u

toho nějaké drama, stres nebo aspoň pár kapek krve. Jestli mám být konkrétní – jsou tam třeba scény z pohledu velekněze Aöhlrëmëgerla, ze kterých vyplyne, jaké konkrétní motivy stály za některými z předchozích událostí.

vého úspěchu se dočkal teprve sbírkami *Někdo jako vy* (1954) a *Líbej mě, líbej* (1959). V tom čase se i oženil; vzal si o deset let mladší herečku Patricii Nealovou, kterou poznal roku 1951, když skončil její poměr s ženatou hvězdou Gary Cooperem. Patricia se přátelila rovněž s Hemingwayem, kterého Dahl vždy respektoval jako svůj vzor.

Napsal i dva scénáře podle románů lana Fleminga, autora bondovek, a ač pohrdal televizí, osobně v ní uváděl seriál *Mimo* (1961). Tu skutečnou dahlománii ovšem zahájil teprve *Jakub a obří broskev* (1961) a vedle *Karlíka a továrny na čokoládu* (1964) se stala dalším z vrcholů Dahlovy kariéry *Matilda* (1988), příběh holčičky toužící po vzdělání v rodině idiotů. Je to zoufalství, co v Matildě uvolní paranormální schopnosti, a v určitém smyslu se jedná o jakousi dětskou verzi slavné Kingovy prvotiny *Carrie*.

Mezi jeho předchůdce co do stylu a zaměření patří i „krutý“ britský povídkář Hector Hugh Munro Saki, který shodou okolností zemřel právě v roce Dahlova narození. Dahl ovšem léta stál i po boku Astrid Lindgrenové v čele království dětské literatury. A v čem se ti dva lišili?

Mám pocit, že zatímco Dahl píše jaksi směrem od pecky, kterou vždy pečlivě a precizně obaluje, Lindgrenová postupuje v jistém smyslu obráceně a v zárodku každé její knihy je ohromný vzmach, který ona poté krotí a kočuruje. Oba byli geniální, ale každý úplně jinak.

Ivo Fencel

Co vedlo k rozšíření série z původních pěti dílů na šest a co ti to umožnilo z hlediska příběhu, dá-li se to zodpovědět bez spoilerů?

Byla to právě zmiňovaná nutnost všech-
no uspokojivě vyřešit a neopustit žád-
nou linii příběhu jen tak v půlce. Z
pěťadvaceti kapitol nynějšího pá-
tého dílu asi tři pocházejí z *původní-
ho* rukopisu (který jsem měla před
několika lety, když jsem tvrdila, že
je to celé dopsané), zbytek vznikl
nově převážně během tohoto roku
z potřeby uzavřít před definitivním
koncem všechny nadhozené moti-
vy a nedořešené zápletky. Závěr
celé ságy je opravdu napsaný dáv-
no (dokonce včetně poslední věty),
ale zkrátka se spousta scén ještě
musela vmáčknout před něj, aby to
celé dávalo smysl.

Jednou z nejsilnějších stránek *Myce-
lia* jsou postavy – ať už jsou čtenáři sym-
patické či silně nesympatické, všechny
jsou naprosto uvěřitelné. Jak se od první-
ho dílu změnil tvůj vlastní pohled na (an-
ti)hrdiny série a které postavy podle tebe
prošly či projdou největším vývojem? Překva-
pil tě pohled čtenářů na některou postavu?

Jedna věc se celou dobu nemění: miluju
Lucase Hildebrandta! Kvůli němu to celé dělám! Čtenáři *Myce-
lia* se dělí na fanoušky Lucase a fanoušky Aš~šáda, a naopak
ženské postavy nenávidí všichni svorně. Můžu ale prozradit, že
v pátém dílu vystoupí do popředí jiná ženská postava. Dotyčná
je tam sice přítomná už dlouho, ale vlastního prostoru zatím
moc nedostala; čili teď se do toho dala a pěkně se vybarvila.
Pokládám ji teď za asi nejzajímavější ženskou v celém *Myce-
liu*. (Je tedy skoro jisté, že část čtenářstva ta holka naopak ší-
leně naštvě – ale pravděpodobně jinou část, než kterou iritova-
la Pinkertýnka). Nechci ale kazit překvapení, takže neřeknu,
kdo to je.

Mycelium jsi začala psát v reakci na události 11. září 2001. Když se
podíváš na to, kam jsi zamířila s příběhem a co se mezitím stalo v našem
světě, vidíš tu nějaké paralely nebo naopak zásadní odlišnosti?

Paralely mě děsí: především takové ty okamžiky paralýzy a
bezmocnosti po každém dalším teroristickém útoku, kdy se
všichni leknu a zarazí a bojí se cokoliv udělat, aby to náhodou
nepřehnal na tu či onu stranu a nebylo to pak všechno na nich.
(Teď mám na mysli instituce a autority: lidi, kteří skutečně jsou
na místech, kde se o něčem rozhoduje, čili reagovat mohou a
měli by; diskutéri na internetu to mají o dost jednodušší a větši-
nou naopak mají krásně jasno). Ono je možná svým způsobem
lepší se na chvíli zarazit než poslechnout instinkt a odpovědět
okamžitou agresí, protože to dává naději, že reakce, i když při-
jde později, bude promyšlená a cílená, nikoliv slepá a k mno-
hým nespravedlivá; ale právě v *Myceliu* lidé otáleli tak dlouho,
že už se pak neodvážili ničeho. Vyrovnat se s odlišností a za-

chovat si při tom přičetnost prostě není tak jednoduché; vždyť
jednoduché řešení tohle nemá ani v *Myceliu*, a to je jenom kni-
ha, pouhý model reality, který se složitosti

skutečného světa nikdy nemůže při-
blížit. *Mycelium* vlastně nabízí jenom
jeden druh odpovědi: Lucas se po-
malu přesouvá na pozice Ōsceanů,
duševně i fyzicky se stává jedním z
nich; a tohle je cesta, kterou i já sa-
ma vidím: doopravdy a do důsledků
tu cizí věc poznat, a teprve pak se
rozhodnout, jestli ji chci přijmout ne-
bo odmítnout. Ale, zase – i tohle je
složitější, než by se zdálo: poznat
něco totiž zároveň znamená něco
tomu obětovat (přinejmenším úsilí a
čas) a nechat se tím změnit... takže
meztím cesta zpátky už vůbec
nemusí reálně existovat. Budeme
kolem toho ještě chvíli muset chodit
v kruzích, než se někdo odhodlá.

Plánuješ se po dokončení *Mycelia* do
argenitového vesmíru opět vrátit, a případ-
ně do jaké epochy?

Mám několik začatých (a léta od-
ložených) věcí, takže až odevzdám
šestý díl, rozhodně se mi nestane, že
bych seděla před počítačem a netušila, jaký

soubor si otevřít. Fakticky jsem si k *Myceliu* jenom na *chvilku*
odskočila během psaní závěrečného dílu plánované trilogie o
Fomalhiwě (a netušila jsem, že to bude na patnáct let). Do stej-
ného bodu se samozřejmě vrátit nemůžu – ten román už nikdy
nedopíšu tak, jak jsem tehdy plánovala, protože já sama jsem
jiná; ale možná něco z toho použiju a přetvořím podle momen-
tální inspirace. Fomalhiwa mě láká pořád. Ovšem argenitový
vesmír, to při psaní není *cíl* sám o sobě. Pro mě je to spíš něco
jako spíž plná základních surovin: taková ta mouka a cukr a
rajčatový protlak a pytel rýže. Co za jídlo z nich vznikne, to
mnohem víc závisí na tom, jakou čerstvost zeleninu si zrovna
ten den domů přinesu a jestli měli u nás v Tesco zrovna v akci
netopýří uši, sušené pavouky nebo sobí mozky.

Kde se s tebou budou moci čtenáři potkat a případně sami vyzvídat, co
bude dál?

V sobotu 24. září od čtyř budu v Městské knihovně v Praze
na Coniáši/Parconu. Organizátoři vymysleli zajímavý model,
jak trochu probořit ledy a umožnit lepší kontakt autorů s (ně-
kdy plachými) čtenáři: nebude tam klasická beseda s autory,
jaká je k vidění na každém conu (a na které pár mudrců sedí na
pódium, zatímco ostatní poslouchají), nýbrž neformální povídání
všech se všemi. Budu tam sedět někde u stolu, a kdo se bude
chtít na něco zeptat, může si přisednout. Ovšem nebudu jedi-
ná; stolků s autory se plánuje víc, čili se přede mnou dá i včas
utéct. Další akce potom bude 4. listopadu v knihovně v Pardu-
bicích (v rámci celorepublikové akce Fantasy víkend v knihov-
ně).

Julie Nováková / XB-1

● liškách a lidech

UPOZORNĚNÍ: Následující text není pouze recenzí. Jeho podstatnou a první částí je ledabylé zamyšlení nad severskou literaturou a shrnutí toho, co fantasticko-finského se u nás v posledních patnácti letech objevilo. Chcete-li si přečíst pouze o *Lesních liškách*, najdete si pasáž „HAEC SUNT TANDEM DIGNA LEGENDI“.

DE LITTERIS SCANDINAVIAE (ET FINNIAE)

Finsko. Země tisíců jezer, hokeje, finské vodky a saun. A zimy. Finská vlajka, modrá a bílá, to je led a sníh. Ale spojení Finsko-fantastika?! Nedávný útok novodobých Vikingů zasahuje všechny oblasti literatury. Nejvýrazněji detektivku – se všemi těmi Keplery, Adler-Olseny a Nesbømi. V posledních pár letech přiletěly i první vlaštovky severské fantastiky. Ještě nemusíme vyvěšovat obálky knih na žerdě a vyvolávat, ať se přepíšou literární dějiny. Ale aby nás to brzy nečekalo...

Severská literatura je houževnatá. Sever, drsný a nemilosrdný, nelze přežít jiným způsobem. Možná máte pocit, že před současným boomem žádná severská literatura neexistovala, ale nenechte se zmást. Jsou nenápadní. A jsou všude. Vezměme si třeba Nobelovu cenu za literaturu. Získalo ji sedm Švédů, tři Norové, tři Dánové, jeden Fin a jeden Islandčan. Celkem bylo uděleno 112 cen, Skandinávie jich má 15, to dělá nějakých 16,8 %. Dobře, řeknete si, udělují ji Seveřani, bodejť by si ne-nahrabali. Ale i jiná jména: Hans Christian Andersen, Henrik Ibsen, Astrid Lindgrenová, August Strindberg, Mika Waltari...

Fantastika ke Skandinávii patří. Jednak dnes, kdy na Islandu běžně věří na skřítky a trolly a odklání její stavbu silnic, aby nenarušili klid nadpřirozených bytostí (a norské *Ódinovo dítě* způsobilo takový poprask, že se pro něj jsou v Hostu ochotni i pobít – www.kniznibattle.cz), ale zejména v minulosti. Jedněmi ze zdrojů tolkienovské fantastiky jsou islandská *Starší Edda* a následně *Mladší Edda* Snorriho Sturlusona, zachycení starých bájí a hrdinských zpěvů, případně finská *Kalevala*, příběh hráče na kantele Väinämöinen, který je zároveň tak trochu bůh. *Kalevala* pochází až z 19. století (vlastně je to něco, co by u nás mohli napsat Karel Jaromír Erben nebo Václav Hanka), ale inspirativní je až až. Mimochodem, u nás ji přeložil a vydal Josef Holeček už r. 1894. Původně ani neuměl finsky, ale zaujalo ho to natolik, že se finsky prostě naučil. Překlad je to... rozporuplný, ale jediný, který máme. A předloni vyšla *Kalevala* znovu se zasvěceným kritickým komentářem (více zde: www.academia.cz/kalevala.html).

V posledních letech k nám pronikají letmé záblesky toho, co se ve Finsku literárně děje. *Ne před slunce západem* Johanny Sinisalo vyšlo roku 2003 ve One Woman Press, o rok později vydalo nakladatelství Havran fantaskní román *Durman* Leeny Krohn. Pak se dlouho nic nedělo. Roku 2012 zaujal *Kvantový zloděj* Hannua Rajaniemiho vydaný u Laser-books – získal dokonce nominaci na Ceny ASFFH. Roku 2014 vychází v Plusu *Strážkyně pramene* Emmy Itäranty, v roce 2015 publikoval Odeon v edici Světová knihovna *Jádro Slunce* od již zmíněné Johanny Sinisalo a ve stejném roce vydává nakladatel-

ství Paseka *Literární spolek Laury Sněžné* Pasiho Ilmariho Jäskeläinena. Všimněme si, že až na Rajaniemiho vydaly tyto ryze fantastické knihy (ačkoliv stojí jistě spíše na okraji a nejsou prototypem toho, co označujeme jako fantasy či sci-fi) nežánrová nakladatelství. Zajímavý příspěvek do debaty o tom, jak tu fantastiku u nás nikdo nečte, nikdo si jí nevšímá a jak nad ní všichni ohrnují nos...

Ale zpět k Finsku. Letos, roku 2016, vyšla antologie *Lesní lišky a další znepokojivé příběhy* (v nakladatelství Pistorius & Olšanská, mimochodem). Celá antologie se hlásí k termínu *Finnish Weird*. Na stránce www.finnishweird.net si dokonce můžete stáhnout sborníky *Finnish Weird* v angličtině. *Finnish Weird*, tedy „finské podivno“, je samozřejmě odkazem na žánr new weird, který u nás známe zejména díky Laser-books a Martinu Šustovi.

HAEC SUNT TANDEM DIGNA LEGENDI

Soudě podle *Lesních lišek* je finské podivno jiné. Plíživější. Klidnější. Přemýšlivé. Je bytostně spjato s finskou krajinou. Není mu vlastní akce, jazykové experimenty, střídání žánrů nebo líčení neskutečných bytostí stlučených z prken, lidí a hmyzu. Stačí mu drobnost, maličkost. Jemná změna přediva reality. Jako když potkáte muže se čtyřmi prsty na pravé ruce. Ženu, jejíž levé oko je modré a pravé zelené. Jako když vám u zubaře vytrhnou zub a vy se leknete, když jazykem narazíte na prázdný prostor tam, kde byla celý život sklovinová zeď. Jako když v ryze českém textu objevíte latinské nadpisy a bádáte, jaký smysl je za tím skryt. A nedá vám to. Oči vám budou uhýbat k těm prstům a k těm očím, jazyk bude nezvykle chybějící místo ohledávat, latinské nadpisy vás budou trápit cestou do práce a z práce.

První povídka: *Transit* Johanny Sinisalo. Neexperimentálnější co se formy týče. Prolínání policejního výslechu, v němž obžalovaný odpovídá výrazně hovorově, s výpovědí ošetřovatelky autistické dívky – ta je zpracována jako dotazník. To, že má někdo poruchu autistického spektra, nemusí znamenat obtíže v tom, co nazýváme „normální společností“. Co když mají autisté speciální vhled do reality a schopnosti, jaké si neumíme představit? Jen většinou nenastanou podmínky, aby byly tyto schopnosti použity.

Druhá povídka: *Čarodějná kolébka* Leeny Krohn. Kdo jsme? Proč existuje smrt? A co je po ní? Odvěké otázky, odvěké odpovědi. Filosofický text o světě za zrcadlem, o tom, jak se do něj dostat a co tam lze najít. A přitom nechybí humor!

Třetí povídka: *Lesní lišky* Maarit Verronen. Tři chlápci, tři osudy. Jeden vypravěč, jedna vesnice a tajemné lesní lišky, které tu pro někoho jsou a pro někoho ne. Umíme si najít smysl života? Není to honba za přeludem? A nemáme ten smysl celou dobu přímo před nosem? A co pokud ho pod tím nosem objevíme? Nevyděsí nás to natolik, že nebudeme vědět co dál? Zároveň nelze neupozornit na fakt, který bychom mohli považovat za typický pro finskou literaturu: skromnost. Proč bychom měli mít Melvillova Moby Dicka, obrovskou, záštíplnou,

legendární nestvůru, když můžeme mít nenápadné a tiché zvíře – černostříbřitou lišku.

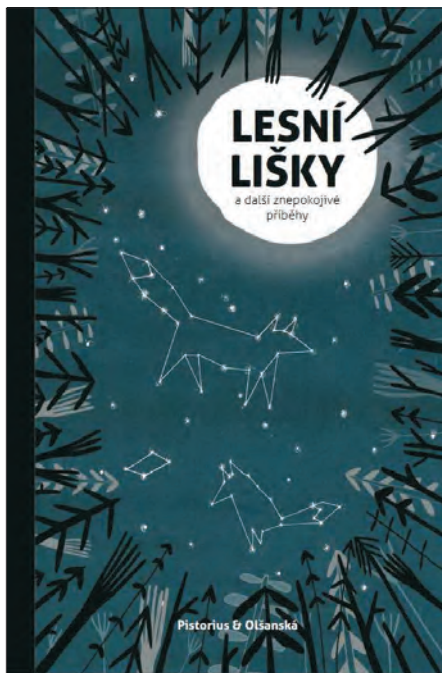
Čtvrtá povídka: *Motýl* Jyrki Vainonena. Snad druhá lehce experimentální povídka – v recenzním ohlasu již zaznělo něco málo o absenci rodu ve finštině (v češtině vypráví motýl v ženském rodu). To, kdo je vypravěčem, ovšem nemění nic na ústředních otázkách textu: co je to láska? Existuje vztah s láskou, ale bez okovů? Kdo koho ovládá a čím se to ovládat necháváme?

Pátá povídka: *Kéž bychom tu byli taky* od Pasiho Ilmariho Jääkeläinena. Většina z nás zastává názor, že dovolená je jednou ze životních radostí. Proč se tedy neodstěhovat do Údolí, když má svět beztak dost svých starostí – a málo zdrojů na to, aby všechny živili. Má to háček. Do reality už se jaksí nelze vrátit, jízdenka je jedno-směrná. Oskenují vám mysl, zničí tělo... a je to. Jste na pár desítek až stovek let v ráji. Počítačová realita ale potřebuje údržbu a žádné odchylky (nedejbože psychické nemoci) nedělají dobrotu. A pod slupkou příběhu: co nás dělá námi? Zůstáváme sami sebou, i když se mění čas a prostředí? Jsme to, kým jsme byli před deseti lety, stále my, nebo jsme někým jiným?

Šestá povídka: *Gordonův příběh* Tiiny Raevaary. „V ptačí nemocnici jsou okna zamřížovaná, aby z nich nikdo nemohl vyskočit.“ A na pokoji s jednou potáplicí leží člověk jménem Gordon a pomalu kamení. Příběh – z hlediska vystupujících postav – snad nejpodobnější new weird. Otázka: proč válčíme? Je to podobenství o současnosti, nebo jen atmosférický obraz nepravděpodobného přátelství v nepravděpodobném světě?

Šedmá povídka: *Temná zlouba, uzda smrti* Anny Leinonen. Text vycházející z pradávne představy, že existují kříženci lidí a zvířat. Metamorfózy jsou v literatuře odjakživa: Gilgameš

šův Enkidu, sirény, se kterými se střetne Odysseus, bájní kentauri, minotauri, Gorgony, z nichž nejznámější je Medusa... a aby se to nepletlo, většinu toho zpracoval Ovidius. Ozvuky těchto představ – či vlastní varianty – se objevují i na Severu. Zde v podobě dítěte, které je více vlk než člověk. Může být zvíře lidštější než lidé? Co dělá člověka člověkem? Do jaké míry jsme pouze zvířata zneužívající ten kus rozumu, který nám byl dán?

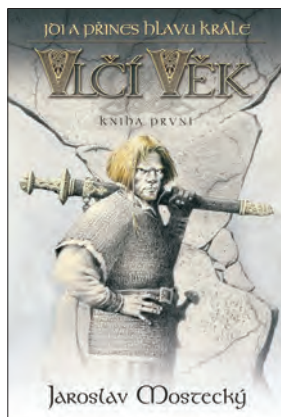
Otázky. Otázky jsou to, co zůstává. Pokud se říká, že ve dvacátém století přestala literatura dávat odpovědi na otázky a začala otázky pokládat, zde to platí i pro století jednadvacáté. Silný přesah je v jedné každé povídce – ale všechny lze číst jen pro příběh samotný. Žádný z textů vám pravděpodobně nevyrazí dech. Všechny jsou ale vysoce kvalitní. Trochu mi to připomíná nedávno vyšlou antologii amerických autorek *Plameňák na konci léta*, jakkoliv tam byly výkyvy větší (v dobrém i zlém). Je-li tato útlá kniha příslibem útoku finské literatury, pak se rád nechám porazit, dobít i dobyt.

APPENDIX

Chybu by udělal ten, kdo by přeskočil doslov a tiráž. Doslov nabízí skvělou (a pokud vím u nás jedinou) stať o finské fantastické literatuře, tiráž prozradí, že knihu nedělali profesionální překladatelé, ale studenti překladatelského semináře v oddělení finských studií na FF UK (aby byla kniha následně redakčně a vydavatelsky zpracována v rámci semináře Nakladatelská praxe na téže univerzitě). Klobouk dolů před vyučujícími i studenty. Mohla by nám tu vyrůst zajímavá generace překladatelů z finštiny...

Jan Křeček

Pistorius & Olšanská, Příbram, 2016, 128 str., 169 Kč

Nakladatelství EPOCHA vydalo fenomenální trilogii Jaroslava Moščekého *Vlčí věk* v jednotné vázané úpravě s přebalem. Autorem obálek je Lubomír Kupčík.

Jdi a přines hlavu krále

248 str., 219 Kč

Lars, šířavnatá lebka

472 str., 299 Kč

Prokletí přízračných hřebců

552 str., 399 Kč

Le Guinová: Vyprávění

Označovat Ursulu K. Le Guinovou pojmem „ženská autorka“ zní jako nálepka, často s náznakem druhořadosti. A přesto zrovna v případě pozdějších děl U. K. Le Guinové nejde o nálepku, ale výstižný popis: její příběhy, čím je autorka starší, jsou ženšťejší.

To je dobře vidět na srovnání děl třeba právě z hainského cyklu, jako je *Rocannonův svět* (*Rocannon's World* 1966, česky 1992) právě s recenzovaným *Vyprávěním* (*Telling* 2000, česky *Vyprávění* 2016). Pokud *Rocannonův svět* byl schválně (jako jiná díla jiných autorek té doby) psán „mužsky“ (a prostě U. K. Le Guin na obálce znělo naprosto *nenápadně a bezpříznakově*) a jen čtenář, který *Rocannonův svět* čte, cítí jistou jinakost, pak *Vyprávění* je jiné programově.

U Le Guinové se ale objevuje často jeden motiv, který mají ostatně přítomný jak *Rocannonův svět* i *Vyprávění*, totiž motiv cizince v jiném prostředí, který skrze poznání okolí rozumí více nakonec i sobě.

Ve *Vyprávění* je tímto cizincem Sutty (za sebe lituji, že se překladatel neodvážil užít české transkripce tohoto indického jména, totiž *Satí*), Pozemšťanka odešla ze Země čerstvě se zbavivší náboženské tyranie (patriarchální, homofobní a xenofobní – přiznám se, že právě tato část je v knize nejtriviálnější a nejvíce poplatná akademickému liberalismu současnosti) a přichází na svět Aka, čerstvě se připojivšímu k vesmírnému Ekumenu (specifickému společenství světů spjatých hainským původem a sítí podsvětelných cest). Paradoxem podsvětelné cesty trvající desítky let je, že Sutty přichází na zcela jiný svět, než jaký byl, když se na něj vypravila, tedy i její znalosti jazyka, písma a toho mála, co znala z akanské kultury, jsou nejen zastaralé, ale nebezpečně zastaralé, protože Ace vládne nyní všemocná Korporace, pevně věřící v pokrok a nápodobu idealizovaného světa Ekumenu a bezohledně zahodivší z akanské minulosti vše ve prospěch vysněného *Pochodu ke hvězdám*. Nicméně Sutty dokáže vyrazit na cestu po Ace, dobrat se míst, kde stará kultura přežívá pod útlakem totálního (a totalitního) státu, a uslyšet *Vyprávění*. Zmíněné *Vyprávění* není jen souborem textů, ale životním stylem a čtenář obeznámený s autorčiným světonázorem v něm snadno pozná jakousi taoisticko-zenovou variaci, přítom ale naprosto originální, promíšenou Le Guinové niterným anarchismem (že jde o variaci na taoismus, ostatně výslovně autorka uvádí v předmluvě k originálnímu vydání, kde také nabádá modernizující se Čínu k ochraně svého duchovního dědictví).

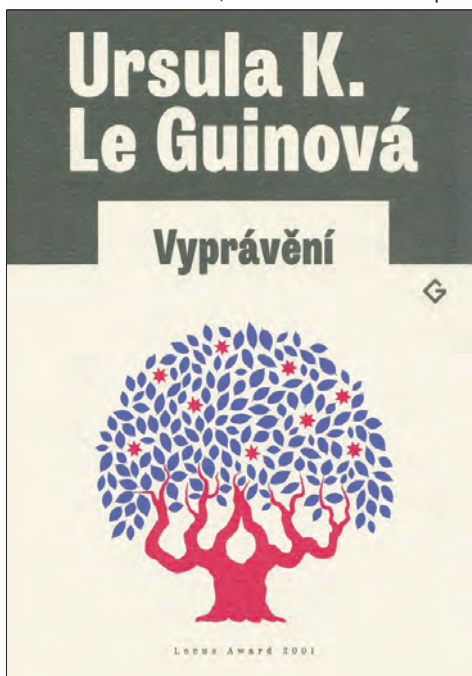
Nemá zde smysl rozebírat děj románu, výše uvedený syžet je jen holou kostrou příběhu, který je přímočarý a jednoduchý, kromě protagonistky obsahuje jen velmi málo postav, každou z nich však živě načrtnutou a uvěřitelnou. Čistě z hlediska literárního je zajímavá i postava antagonisty Dohlížitele Yary, který nejenže není černou ba ani černobílou postavou, není rozhodně už vůbec ne postavou šedou a je snad z vystupujících postav nejzajímavější, protože právě v něm se paradoxy Aky a její skryté i zjevné tváře (tedy tváře *Vyprávění* a tváře *Pochodu ke hvězdám*) prolétají a rozuzlení jeho osudu je svým způsobem mikrokosmickým rozuzlením osudu Aky. Pozoruhodné je i uvědomění si hrdinky (a s ní čtenáře), že „pokřivení“ modernizující se Aky, které se zprvu jevílo čistě jako důsledek negativního vlivu Země, je také důsledkem vnitřních pnutí staroakanské společnosti (ano, docela jako každé jang má v sobě zrno jing).

Motiv vztahu poetického a technického světa je u Le Guinové obsažen i v jiných románech, už ve výše zmíněném *Rocannonově světě* jsou obyvatelé podzemí přímočarými následovači technokraticismu (a jiné rasy jsou „poetické“ v každém slova smyslu), v *Levé ruce tmy* je Orgoreyn říší podobnou moderní

Ace, zatímco Karhide Ace staré. Vidíme tedy, že dcera a vlastně i celoživotní žačka Arthura Kroebera (1876-1960, odtud ono K. ve jméně autorky), amerického kulturního antropologa německého původu a světového významu, je ve své literární činnosti celoživotním hledačem přirozené lidské povahy v jejích měnivých podobách, hledanou *lží šeptanou přes stříbro*, tedy ve svých příbězích, které ve své lživosti jsou pravdivějšími *Vyprávěním* než statistiky vlád na Ace, Gethenu či na Zemi.

Byl-li zmíněn otec autorky, pak je zajímavý i jiný prvek příběhu. Tvůrci a nositelé *Vyprávění* na Ace jsou vždy pároví *máz* (nelze nevpomenout na hermafroditního obyvatele Gethenu z *Levé ruky tmy* či Platonovu koncepci pralidí jako dvojice osob, božským zásahem rozdělenou na dva jednotlivce, aby lidé nepřerostli bohům přes hlavu). Tito *máz* tvoří životní dvojici (jedno, zda heterosexuální či homosexuální) a jen ve dvojici se někdo vůbec může stát *máz*. Tomu, kdo zná Le Guinové životopis, se vybaví její manžel Charles Le Guin, který, jak se zdá, činí Ursule Le Guinové onu druhou polovičku *máz* již celých pět desetiletí, a který je tak svým způsobem jedním z tvůrců jejího *vyprávění*.

Čtenář těchto řádků však za žádnou cenu nemá nabyt dojmu, že v případě *Vyprávění* jde o jakési triviální a trivializova-

Martinus Cena Fantázie 2016 vyhlásila finalistov

Mamičkovský štrnásty ročník a prevaha fantasy

„Bolo to moje prvé intenzívne stretnutie s fantastikou, hoci aj starostlivosť o dvojičky je občas fantasy, sci-fi aj horor,“ povedala asi najznámejšia slovenská mamička dvojičiek **Kristína Farkašová** o svojej účasti v porote literárnej súťaže Martinus Cena Fantázie. V štrnástom ročníku súťaže 155 prijatých poviedok čítal tiež **Erich Mistřík**, **Maroš Hečko**, **Alexandra Pavelková** a **Katarína Čavojevová**. „Uvažovala som, že budúci rok sa prihlásim a napíšem sci-fi o materskej dovolenke, ale potom tam taká poviedka bola, takže nič,“ doplnila porotkyňa a myslela tým jednu z poviedok, ktorá sa dostala aj do finále súťaže. Päťicu finálových poviedok si bude môcť verejnosť prečítať na portáli Kultura.sme.sk postupne od pondelka 19. 9. 2016. O víťazovi rozhodnú čitatelia online hlasovaním.

Najviac bodov od poroty v prvom kole súťaže získali poviedky (zoraďené podľa abecedy na základe priezviska autora): *Kosti*, *kostry*, *kostlivci* (sci-fi) autorky **Janky Javorky** z Nitry, *Hľadá sa upír* (sci-fi/fantasy) od **Moniky Kandrikovej** zo Spišských Vla-

chov, *Mesto spomienok* (fantasy) **Erika Kotláríka** z Trenčína, *Potom* (sci-fi) od **Martina Petra** z Bratislavy a *Labute neplačú* (fantasy) **Zusky Stožickej** z Bratislavy. Po „hororovom“ minulom trináťstom ročníku tentoraz porota lovila viac vo fantasy vlnách.

Finalisti boli vyhlásení v utorok 13. 9. v priestoroch knižkupectva Martinus za účasti poroty a hostí. Aj tí autori, ktorí sa do finále nedostali, sa od porotcov mohli priamo dozvedieť názor na svoj text. Podľa Maroša Hečka často zlá gramatická a šty-

listická úroveň poviedky zbytočne znehodnocovala, preto odporučil v budúcich ročníkoch profesionálnejšie korektúry. „Gramatika je dôležitá rovnako ako príbeh a aj dobrý príbeh dokáže zlá gramatika zničiť,“ vyjadril sa šéfdramaturg Rádia_FM, ktorý prisľúbil s víťazmi súťaže rozhovory v rádiu. Konečné výsledky sa dozvieme v sobotu 12. 11. 2016 od 13.00 hod. na medzinárodnom knižnom veľtrhu Bibliotéka v Bratislave. Tu bude rovnako pokrsteny nový knižný zborník zo súťaže Fantázia 2016. **Ivan Al'akša**

né lkaní a mentorovani moderného sveta (ktorý je moderný již nejméně dvě stě let), to by bylo hlubokým omylem a velkou křivdou na Le Guinové i jejím románu. Mimochodem: mistrovství Le Guinové dokládá i to, že ani tento román nemá ani tři sta stran. Její psaní vždy bylo stručné a žádný z jejích románů není delší než dvě stě či tři sta stran, vzácný jev v době rozdílných špalků na pokračování stokrát ohřívajících polévku, jejíž chuť dávno vyčichla.

Nakladatelství Gnom! vydáním Le Guinové vydalo svou teprve druhou publikaci (první byl *Plameňák na konci léta*, antologie amerických žánrových autorek) a nakladatelství je to tedy malé, tak malé, že nakladatel Jakub Němeček byl v tomto případě i překladatelem. Kniha je vyvedena popravdě excelentně, to i ve srovnání s originálním vydáním, které má autor těchto řádků k dispozici. Zatímco originál je celkem nezajímavě působícím brožovaným kusem, český překlad je sice také brožován, zato s pozoruhodným designem opět Jakuba Němečka (studio Typonaut), který se nápaditě opakuje i uvnitř knihy. Když pak sejmeme z knihy její dustjacket, nalezneme nečekanou perokresbu taoistické (nepřekvapivě) krajiny z pera Lenky Šimečkové. Kniha je přeložena velmi přesně (výhrady mám jen právě k přepisu indických jmen a frází), kniha je prostá překlpeů a nepochopení textu, dle mého soudu je jed-

ním z jasných favoritů na udělení některé z žánrových cen. Mimochodem, čárový kód na zadní straně obálky je také typograficky povedený, bohužel natolik, že je pro čtečky nečitelný a proto je třeba se obávat, že ti, kdo si knihu opatří v běžném knihkupectví a ne poštou přímo od vydavatele, budou mít obálku ještě přelepenou nutným a nudným *novoažanským* čárovým kódem v černobílé podobě, v jaké jej známe.

Recenze je žánrem, který je z principu subjektivní, ale tváří se objektivně. Já si dovolím od tohoto mechanického přístupu drze odhlédnout a být subjektivní upřímně. Le Guinovou čtu léta a léta mne její psaní rozčiluje v dobrém i špatném významu. Sám s její filosofii leckdy nesouhlasím, ale občasný nesouhlas mi nebrání si užívat jejího vyprávění. A to platí i pro *Vyprávění* a recenzent tímto nabádá čtenáře, aby si opatřili vlastní exemplář a prostě to četli. Možná budete okouzleni, možná budete rozrušeni, ale kdo od četby nečeká nic víc než komfortní čtení toho, co zná jako své papuče, ten pozná, že čas nad patrně posledním hainským románem nebyl časem marným.

Ondřej Seťčík

Ursula K. Le Guinová. Vyprávění. Přel. Jakub Němeček, Gnom!, Praha 2016, 248 s. Ke koupi za 280 Kč, u nakladatele za 220 včetně poštovného a balného (!).

Rozhovor s autorem románu **Všemi dary obdarovaná M. R. Carey**

Kdy vás námět na *Všemi dary obdarovaná* napadl poprvé?

Ten ve skutečnosti pochází z povídky, kterou jsem napsal pro jednu americkou antologii. Byla to tematická kniha – jedna z každoročních sbírek, které redigují Charlaïne Harrisová a Toni Kelnerová – a tématem pro onen rok byla školní léta. Slíbil jsem, že do sbírky přispěju, jenže pak mě na půl roku zaměstnaly jiné projekty a najednou jsem si uvědomil, že se blíží odezdávka. Celý měsíc jsem se pak každé ráno budil s neodbytným pocitem, že už ten příběh vážně musím napsat.

A jednoho rána jsem se místo toho probudil s představou malé dívky, která sedí ve třídě a píše slohovou práci o tom, co bude dělat, až vyroste. Byla to Melanie a najednou mi bylo jasné, kdo je a kde je. Vtip celého výjevu – od kterého k samotnému příběhu vedla ještě dlouhá cesta – byl samozřejmě v tom, že ta dívka nikdy nevyroste. To bychom měli poznat, když budeme v jejím slohu číst mezi řádky – přes rameno jí zahlédneme pravdu.

Povídku jsem napsal za čtyři dny, z toho dva jsem strávil na cestě na komiksový con v Norsku. Dostalo se jí dobrého přijetí. Byla nominována na cenu Edgara Allana Poea a cenu Derringer a dostala se do antologie Pauly Guranové *Nejlepší temná fantasy a horor za rok 2013*. Ale já věděl, že ten příběh ještě neskončil. Neustále jsem se v duchu vracel do Melaniina světa a dumal jsem, co dalšího by za bránu Hotelu Echo mohlo být. Chtěl jsem Melanii i dospělé poslat do světa. Chtěl jsem ji vyslat na jinou dráhu.

O několik měsíců později jsem ten nápad představil své redaktorce Anně Clarkeové (zatímco jsem měl pracovat na úplně jiném románu) a ta mi řekla, ať se do toho pustím.

Vztah mezi Melanii a slečnou Justineauovou tvoří srdce příběhu a je velmi dojemný – prožíval jste ho, když jste o něm psal?

To rozhodně, prožíval jsem ho hodně. Cokoli, co se dotýká vztahu mezi dítětem a rodičem (včetně náhradních rodičů a postav v podobných rolích), bojí moje citové bariéry. Nebývalo to tak vždycky. Dřív jsem býval drsník, alespoň co se citů týče. To se ale změnilo, jakmile se mi narodily vlastní děti. Přes noc se ze mě stala citlivka. Dneska mě rozpláče i *Příběh hraček 3*.

Téma rodičů a dětí je jedno z těch, ke kterým se často vracím. Když jsem pro Vertigo DC Comics psal *Lucifera*, pojal jsem ten příběh jako rodinné drama a *Lucifera* jako vzpurného syna, který se snaží za každou cenu vymanit panovačnému dohledu rodičů a chce definovat sebe sama. A i v širším kontextu se objevovala spousta postav – Mazikeen, Jill Prestová, Elaine Bellocová ?, které měly s rodiči problematické vztahy.

Ve *Všemi dary obdarované* jsem s tímhle tématem ale pracoval jinak. Melanie je prubířským kamenem všech dospělých postav, nejen Helen Justineauové. Vidíme je jejíma očima a posuzujeme je – alespoň po určitou dobu – podle toho, jak se k Melanii chovají.

Bylo to ošidné. Chtěl jsem, aby byla slečna Justineauová uvěřitelná postava, ne vyumělkovaná svěťice. Bylo by snadné

ji udělat bezchybnou, ale proč? V dané chvíli a v dané situaci je zázrak, že jí vůbec zůstala nějaká citová otevřenost. Ale první scény jsem musel vystavět tak, aby překvapila sama sebe. Není to tak, že by se rozhodla udělat nějaké gesto.

Myslíte si, že je důležité nejenom vyprávět poutavý příběh, ale zabývat se i etickými otázkami?

Dalo by se říct, že jsem napsal spoustu věcí, které to nedělají. Myslím si, že se děje asi tohle: Svět vnímáte nějakým konkrétním způsobem. Většinou to ani není vědomé – prostě máte před očima určitý rejstřík barevných filtrů, takže všechno, co vidíte, všechno, co vám jde do hlavy, je jistým způsobem zkraslené. Některé věci vnímáte velmi ostře, jiných si nevšímáte. A to se pak samozřejmě projevuje při psaní. Můžete psát něco, co se při pohledu z vnějšku může zdát jako

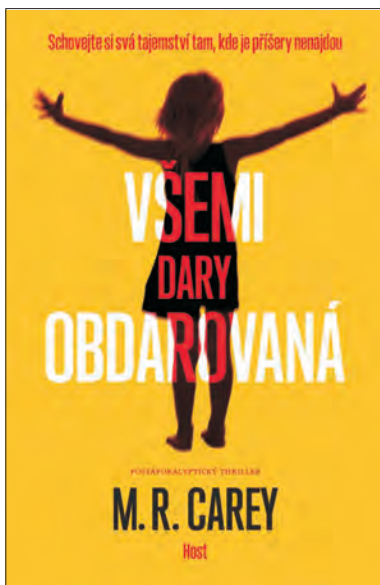
čirý eskapismus. Ale nic takového neexistuje. Jak řekla Ursula LeGuinová, exkurze v science fiction jsou vlastně inkurze – pod všemi těmi pestrými dekoracemi zkoumáte skutečný svět nebo to, jak ho vnímáte. A to platí i pro fantasy, horor, thrillery, pro všechnu žánrovou literaturu.

Takže bych asi řekl, že o etické otázky vlastně nejde. Jde o to, psát příběhy, které vycházejí z vašeho vidění světa a jeho fungování. Pokud to děláte a děláte to dobře, budou vaše příběhy se čtenáři rezonovat a ti v nich najdou věci, které je dojmou nebo přimějí přemýšlet.

V čem si myslíte, že tkví kouzlo oblíbenosti postapokalyptických thrillerů?

Na tohle mám teorii, se kterou už možná přišel dřív někdo jiný. Částí toho kouzla je, že když svět skončí, odejdou s ním i všechny vaše každodenní starosti, strasti, úzkosti a krize. Je to jako první den prázdnin, kdy se před vámi rozprostírá obrovský, nedefinovaný prostor. Už nebudete muset platit hypotéku, chodit do práce, kterou nenávidíte, dělat si starosti s cholesterolem a podobně. Apokalypsa všechno smaže. Jako znovuzrození.

Postapo je samozřejmě i o spoustě jiných věcí. Když se vrátíme zpátky k oněm etickým otázkám, mnoho postapokalyptické tvorby používá zničení současnosti k tomu, aby zkoumalo, co přetrvá. Co nás charakterizuje. Jací bychom byli v no-

vém světě zrozeném z plamenů, z moru nebo zombie holo-kaustu, a jak bychom se změnili? A změnili bychom se vůbec, nebo by se vynořila ta stejná uspořádání a zase by nás ovládala? Jednou z úžasných věcí na první řadě *Živých mrtvých* bylo, když se Merle Dixon nedokázal zbavit svého toxického rasismu, i když záleželo jedině na tom, kdo je živý a kdo mrtvý.

V románu se často objevuje řecká mytologie – můžete nám přiblížit, čím vás inspirovala?

Už dávno, když jsem pracoval hlavně na komiksech, jsem si uvědomil, že spousta skvělých příběhů staví na mytických archetypech. Příběhy, které přetrvávají, které se vyprávějí z generace na generaci, se dotýkají čehosi opravdu silného, nebo alespoň opravdu univerzálního – něčeho, co lidé rozpoznají a na co reagují. Tolkien nesouhlasil s tím, jak C. S. Lewis psal své knihy o Narnii, protože používal analogii – existující mýty převyprávěl se změněnými jmény a okolnostmi. Tolkien naopak tvrdil, že spisovatelé by si měli vymýšlet mýty vlastní. Ale je nemožné číst *Silmarillion* a nevšimnout si, jak je Sauro-nův pád podobný pádu Satanovu. Je to jen otázka toho, jak si vyměříte vztah se svým zdrojovým materiálem. Každý příběh má v sobě pohřbené DNA jiných, starších příběhů.

V povídce, ze které se stala *Všemi dary obdarovaná*, je Melanie posedlá *Iliadou* – a mylně věří, že jí na základně drží, protože v okolním světě řadí trojský kuň nebo něco podobného. Pokud by někdo děti ze základny propustil, staly by se z nich oběti, stejně jako z Ifigenie.

Když jsem začal román psát, přistoupil jsem k Melaniinu příběhu jinak a mýtus o trojské válce už se mi nehodil. Zničehonic do něj s až děsivou přesností zapadl mýtus o Pandoře. Takže jsem v něm nechal všechny scény, kde slečna Justine-auová čte dětem z knihy řeckých mýtů, ale změnil jsem báje, které předčítá.

Krása Pandořina mýtu je v tom, že s příběhem souvisí v mnoha rovinách. Pořád se k němu vracíme a pokaždé znamená něco jiného. A když se dostanete až na konec knihy, uvědomíte si, jak přesně Melaniina volba zrcadlí volbu Pandořinu.

Ovlivnili vás při psaní tohoto románu nějakí další autoři?

Velmi obecně to byl Gene Wolfe. Jeho tetralogie o Mučitel představuje svět, který existuje v nepředstavitelné vzdálené

budoucnosti – je tak daleko, že nepřežilo téměř nic, co jsme napsali nebo postavili. Je to ponurý svět, ale Wolfe ho popisuje s dechberoucí lyrickou krásou a všechny čtyři knihy plní pozoruhodnými objevy. Mění měřítko i perspektivu tak, že vás nutí se podívat na naši současnost a vidět ji jako nikdy předtím. Netvrdím, že mně se to podařilo, nebo že jsem se o to snad pokoušel, ale kdykoli tvořím nějaký svět, musím se k Wolfeho knihám v duchu vracet.

A zrovna mě napadlo, že jednou z mých oblíbených pasáží v Mučitelské sérii je volně převyprávění řeckého mýtu – o The-seovi a Minotaurovi!

Jaké to bylo, psát scénář ve stejnou dobu jako samotný román?

Bylo to ohromně uspokojující. Obě verze se liší, ale myslím, že jedna podporovala druhou.

Snažil jsem se najít dvě různá řešení pro stejný soubor narativních problémů. Každé médium má svůj narativní slovník či paletu, nebo jak tomu chcete říkat. S některými problémy si poradí naprosto skvěle, jiné nedokáže vyřešit vůbec, jdou proti samotné podstatě. Takže pokud vyprávíte ten stejný příběh různými médii, zjistíte, že se vydáváte po odlišných cestách. Nebo byste alespoň měli. Protože se snažíte přimět příběh promluvit vlastním hlasem, ale ve dvou odlišných jazycích.

S tím určitou zkušenost mám, protože už jsem pracoval s mnoha různými médii – s komiksem, prózou, scénáři – a také jsem adaptoval díla ostatních z jednoho média do druhého. Filmy a romány na komiks, knihy na film a tak dále. Ale ještě nikdy jsem nevyprávěl ten samý příběh ve dvou různých formách současně. Přiznám se, že bych to vřele doporučil. Zvýrazní to některá vaše rozhodnutí a někdy vám taková práce ukáže možnosti, kterých byste si nevšimli, pokud byste k příběhu přistupovali ze svého obvyklého úhlu pohledu.

Když na to teď vzpomínám, je to zřejmě důvod, proč *Všemi dary obdarovaná* skončila tak odlišná od toho, jak obvykle píšou. Začala jako cvičení. Jakmile jsem souhlasil, že povídku do Charlaininy a Toniiny antologie napíšu, vystoupil jsem ze své komfortní zóny. Vydal jsem se náhodným směrem a objevil spoustu nečekaného.

Rozhovor je převzat

z anglického vydání knihy. Přeložila Lucie Horáková.

M. R. Carey: Všemi dary obdarovaná, Host, překlad Lucie Horáková, 412 stran, 349 Kč

Sága 3

Asi je zbytečné vymýšlet lepší přírovnání než *Romeo a Julie kosmické budoucnosti*.

Doba se ale od časů veronských milenců změnila, tihle se obešli bez sňatku, zato počali a přivedli na svět dítě, stejná zůstala jen nesmyslná nenávisť jejich rodů, v tomto případě ras.

Sága 3: scénář Brian K. Vaughan, kresba Fiona Staplesová, brožovaná, překlad Richard Podaný, obálka Fiona Staplesová, 160 stran, 399 Kč

Mimořádné zpravodajství CKČ

Něco pro spolubojovníky (aneb pár slov na závěr)

Cena Karla Čapka! Ta nostalgje!

Literárních soutěží, které jsou zaměřené na žánr science fiction, fantasy a horor, dnes existuje celá řada, ale jen jedna má takhle dlouhou tradici a historii. Mnozí z nyní publikujících žánrových autorů kdysi v CKČ začínali. Je vcelku jedno, jestli dnes svoje prastaré černé Mloky přechovávají na půdě v bedně od banánů, nebo je hýčkají a oprašují na čestném místě v obýváku. Podstatné je, že CKČ jim v pravou chvíli otevřela dveře do jiného světa. Díky soutěži objevili komunitu podobně nalaďených (když nechci říct „potrhých“) jedinců, dověděli se, že existuje fandom a dá se jezdit na cony – a tohle některým z nich bez nadsázky změnilo život. Pokud ne navždy, tak aspoň na chvíli.

Společný zájem lidí spojuje. Jenže soutěž, to je taky lýtý boj! Začínající autor, zmítaný sny o vlastní velikosti, nesmrtelnosti, rentě, jachtě a literární slávě (která se pozná podle toho, že se z člověka ještě za života stane fosílie, zakonzervovaná v maturitních otázkách), s potem na čele, leskem v očích a mozoly na prstech poslední noc před uzávěrkou úpěnlivě datluje posledních pár odstavců. Žene ho touha porovnat vlastní literární pokusy s pracemi ostatních. Ne, hůř – žene ho touha to všem nandat! Co si budeme povídat: těch osm vteřin slávy, kdy budoucí spisovatel klopýtá na pódium ve velkém sále nějakého hotelu či kulturáku (a přitom se dusí vydýchaným vzduchem, zalyká rozpaky, zakopává si o nohy, o sukně, o kalhoty, vráží do židlí, vráží do lidí, nenajde schody na pódium, upadne mu mikrofon, upadne mu diplom, nepodá ruku správným osobám, neřekne tu správnou chytrou větu, nevymyslí včas ten úžasný vtíp... nenajde schody z pódiá... nenajde koneckonců nic, ani vlastní židli... a vůbec se to všemi myslitelnými způsoby užívá, zatímco všichni kolem ho proklínají a závidí mu a úporně tleskají, aby si náhodou někdo nemyslel, že mu to snad nepřejou) – ano, tohle všechno samozřejmě bohatě vynahradí těch strašlivých osm měsíců boje se vzpurným veledílem, které pořád ne a ne vypadat k světu.

Potkalo mě to poprvé v patnácti, na začátku roku 1987. Dověděla jsem se o té soutěži na poslední chvíli (od kamarádky, která se to taky dověděla na poslední chvíli od kamaráda, který...), takže jsem jen oprášila starší povídku (a je vlastně legrační, že v ní vystupoval hrdina, který je se mnou dodnes).

Potkalo mě to poprvé v patnácti, na začátku roku 1987. Dověděla jsem se o té soutěži na poslední chvíli (od kamarádky, která se to taky dověděla na poslední chvíli od kamaráda, který...), takže jsem jen oprášila starší povídku (a je vlastně legrační, že v ní vystupoval hrdina, který je se mnou dodnes).

Když mi pak volal Zdeněk Rampas, tehdejší administrátor CKČ, jestli se chystám jít na Parcon (Cože? Neměla jsem poněti, co je to Parcon!) a že bych tedy rozhodně měla, protože se tam pro mě něco najde, málem mě trefil šlak a zesnula jsem už v tom útlém věku. Parcon byl naštěstí v Praze, takže mě maminka pustila, a konal se až v červnu, čili už mi bylo celých šestnáct a právem jsem mohla očekávat, že to zvládnou s přehledem a grácií ostříleného baviče publika (zatímco ve skutečnosti se mi podařilo udělat všechny výše zmiňované trapasy a pár dalších navrch). Pěkné to bylo, to veleslavné třinácté místo... Ale, samozřejmě, skutečný lov na Mloky tímhle teprve začínal. Zůstali mi v keseru v roce 90 a 93, a tím to bylo dokonáno. Bedna banánovka se mi naplnila, životní přiděl souěžnosti jsem vyčerpala a už nikdy pak do CKČ nic neposlala.

Přesto ji ale celou tu dobu zpovzdálí sleduji. Čtu si výsledkové listiny, protože mě zajímá, kdo ze starých matadorů to nevzdává, a naopak, jaká nová jména se objeví a kde se s nimi příště setkám... Kdo ten příslib naplní a kdo svou hřivnu zakopá do hlubokého hrobu, kdo zazáří jednou jako meteoroid a z koho bude stálice. Baví mě číst si názvy nominovaných prací a představovat si, co za příběhy se za nimi asi skrývá. A když se mi poštěstí dostat se na vyhlásování, držím palce všem, aby cestou nezakopli, a tleskám jim ze všech sil, protože je fajn, že tahle tradice pokračuje a že se noví autoři do toho zápolení pouštějí a mají tady Cenu Karla Čapka k dispozici jako tatami, na kterém si mohou vyzkoušet, jak jejich texty na lidi působí. Čím víc nás bude, kteří tady píšeme fantastiku, a čím víc autorů ji bude psát *dobře*, tím větší je šance, že jako celek začne být náš oblíbený žánr víc vidět a že se do temných tůní podivna a mimoběžných vizí, ve kterých si tak libujeme, odváží i čtenáři z hlavního proudu. Kvalita prospěje všem.

Letos jsem se k CKČ vrátila, ovšem v jiné roli: poprvé jsem se odvážila dělat porotce. Měla jsem tu čest hodnotit dlouhé povídky a přečíst si pak i některé další z ostatních kategorií, takže jsem si mohla udělat jistou představu, kam se dnes soutěž ubírá a jaké trendy se objevují.

Tak především – překvapilo mě, jak málo bylo “drsné akční školy”. Žila jsem v domněni, že každý začínající autor touží být novým Kulhánkem, ale tento ročník tomu rozhodně nenasvěd-

čuje. Málo bylo také "putovací fantasy". Ohroženým druhem je každopádně steampunk. Naopak cyberpunk a hard sci-fi se drží stabilně a také post-apo pořád zjevně má svoji přitažlivost. Čeho je ale nejvíc? Převládají civilní komorní atmosférické povídky, založené na psychologii a dramatu malého množství postav. Jejich předností je věrohodnost, propracované vztahy a motivy a spousta realistických detailů. Ano; tohle se mi líbí! Věřím na postupné přibližování fantastiky k mainstreamu (a mainstreamu k fantastice) – a v letošní CKČ se o něco takového mnoho autorů pokusilo.

A pak je tu ještě jedna tendence (skoro opačná): odklon od povídky jako takové. U některých textů je vidět, že by autor mnohem radši napsal pořádné rozmáchlé epické vyprávění: jsou tam úmyslně ponechaná zadní vrátka a vynořuje se náznak kontextu napovídající, že příběh je ve skutečnosti součástí většího celku a jeho konec vlastně žádným koncem není. Může to být předzvěst něčeho velkolepého – a může to být jenom klam. Budiž; necháme se překvapit!

Co tedy konkrétně najdete v této antologii?

V mikropovídce *Milá paní Schwarzová* rovnou nahlédneme za zavřené dveře bytu, kam se přistěhovalo něco velmi podivného. Biolog Tom Hadrava píše zřídka, na kontě má jen tři vydané povídky, ale tady na malém prostoru povídky, podané formou dopisů, velmi dovedně buduje napětí.

Rodačka z Tábora Klára Kubičková se CKČ účastnila poprvé již před lety, po delší odmlce přišla se zajímavým příspěvkem, povídkou *Když cvakne spoušť*. Co kdyby existoval fotoaparát, který dokáže zachytit i trochu jiné věci než běžnou realitu? A jaké dilema to představuje pro fotografa, který ten přístroj vlastní?

Povídka *Škvarky* nové účastnice, Radmily Tomšů, mohutně zapůsobí obzvláště na ty, kteří zrovna drží dietu nebo mají ve svém okolí fanatické vyznavače zdravého životního stylu. Co kdyby proběhla biorevoluce a všichni by měli povinnost žít zdravě? Našly by se i v takové idylické společnosti nějaké podvrtné živly?

Petr Bělohrad po roční pauze přichází se zneklidňující fantasy *A jeho plášť byl z ptačích per...* Hlavní hrdina je hypnomant – čaroděj, který obchoduje se Sny. A tentokrát se setká s něčím, co ho přes všechny jeho zkušenosti zaskočí. První bitva je vybojována, ale povídka dává tušit, že hypnomantův příběh ještě nekončí. Jestlipak se dočkáme pokračování?

Martin Drtina už za sebou má vydanou knihu (jeho gaimanovsky laděná prvotina *Ve zdech* vyšla v nakladatelství Krigl v roce 2014), ale CKČ se účastní poprvé. Jeho povídka *Můj táta vodník* je komorní, civilní příběh, založený na detailech a vztazích – a právě proto je působivý a děsivý. Kdepak; rodinné

vztahy občas nejsou žádný med, i když je člověk dcerou vodníka!

Působivá, atmosférická povídka *Jezero spících andělů* dalšího nováčka, Jonáše Jenšovského, se také točí kolem vody, ale představí ji úplně jinak: jako temnou, děsivou prázdnotu, která má zvláštní moc.

Vladimír Němec je naopak zkušeným autorem, který se od roku 2002 úspěšně účastní CKČ i jiných žánrových soutěží.

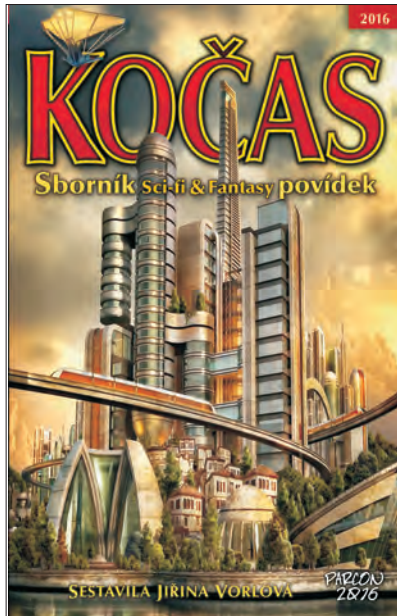
Povídky publikuje v časopisech i antologiích a vydaly i na samostatnou knihu jak v žánru fantasy (*Žoldáčka Darja*), tak sci-fi (... *a člověk stvořil Boha*). Zde si můžete přečíst jeho romantickou fantasy *Jsem Korin, mág*. Když král pozve nápadníky, aby se veřejně ucházeli o ruku jeho jediné dcery, nemusí to být nejlepší nápad – protože na námluvách se může objevit i někdo, koho by tam nikdo nečekal...

Fantastika má mnoho tváří; a tak po romantické fantasy přichází povídka *Pod spinodárou*, která naopak představuje tu nejryzejší "tvrdou" vědeckou SF. Její autor, jaderný inženýr Hanuš Seiner, rovněž patří ke zkušeným účastníkům CKČ a má na kontě několik časopisecky i knižně vydaných povídek. V české fantastice je jednou z nejvýraznějších osobností hard SF. Jeho příběh nás zavede do světa budoucnosti, kde mají význač-

né postavení metalurgové – lidé, kteří dokážou svým vědomím formovat vlastnosti kovu. Má to zajímavé společenské důsledky a obrovský dopad na jejich osobní život. Ale, jak jinak... nakonec i tady jde o lásku.

Veronika Barbořková se začala účastnit CKČ teprve před dvěma lety, ale její povídky okamžitě vzbudily zájem a dostaly se do užšího výběru. Ve sborníku Mlok jsme se mohli s jejím příspěvkem setkat již loni (*Prach motýlích křídel*). Letošní povídka *Zahrada* je působivou vizí budoucnosti, která se zdá skoro idylická: lidstvo kolonizuje nejen Sluneční soustavu a k dispozici je technologie věčného mládí. Jenže pro ty, kteří se dostanou na okraj společnosti, se život tím spíš může stát peklem. V jednom ohledu je *Zahrada* výjimečná: místo aby se snažila zrdit čtenáře nihilismem (jak se ve fantastice často stává), přímo z ní vyzáruje neokázalé dobro a životní moudrost. Přes všechno zlé, co hlavního hrdinu potká, výsledný dojem není ani trochu chmurný.

Jitka Ládrová má zatím na kontě jen jednu publikovanou povídku (*Pomoc osudu* v loňském sborníku *Žoldněř fantasie 6*). Její příběh *Zákon smečky*, se kterým se setkáváme zde, ale dává tušit, že je součástí mnohem rozsáhlejšího a pečlivě budovaného fantasy světa. Příběh gladiátorů, kteří se připravují na svůj životní boj, je postavený hlavně na vztazích protagonistů a střetech jejich rozdílných povah v tísnivé atmosféře obav z budoucnosti. Kdo bude tím, který přežije?

Povídka *Nekromantka* Kamily Minaříkové rozvíjí klasické téma ožívání mrtvých. Úkolem nekromantů je udržovat rovnováhu mezi světem živých a mrtvých, a ta je teď porušena; jenže hrozbou nejsou jen nemrtví, nýbrž také – umělý život...

Doteky hrůzy, doteky štěstí Kateřiny Vágnerové nás společně s hlavní hrdinkou, židovskou dívkou Madlenkou, zavedou do opravdového pekla, které ovšem stvořili lidé: do koncentračního tábora Terezín. Zdálo by se, že všechno směřuje k neodvratné tragédii. Je tu ale něco navíc: psychotronické schopnosti...

Barbora Vrbelová si ve své povídce *Hlavní chod* vybrala téma, ze kterého mrazí: svět po invazi mimozemského druhu, který využívá lidi jako potravu. Surreální obrazy okupovaných a okupantů, sedících spolu u jednoho stolu, čtenáři dlouho zůstanou v paměti; a spolu s nimi tíživé úvahy o zradě, kolaboraci, kapitulaci. Kdy a jak ještě má smysl bojovat?

Kategorii *Novela* zastupuje syrová postapokalyptická vize *Nachové pustiny*. Michal Sirotek už získal zkušenosti publikováním v časopisech (XB, Pevnost), a nyní je zúročil v napínavém příběhu zoufalého boje skupinky hrdinů o přežití – a také o informace. Země je zamořená Vlákny, která postupně pohlcují všechno živé; jenže jak se zdá, je to jen jedna z mnoha verzí Země, které v různých alternativních realitách musely Vlákům čelit. Odhalit příčiny a mechanismus šíření Vláků mezi vesmíry je klíčové – ale čas se krátí...

Tohle je tedy letošní antologie *Mlok*, která představuje to nejlepší, co se v Ceně Karla Čapka objevilo. Je opravdu pestrá, takže doufám, že si ji čtenáři užijí a každý si v ní najde svůj oblíbený kousek. Gratuluji všem autorům, kteří si odnesou ceny, držím palce těm, kteří se rozhodnou bojovat příště, a tleskám i porotcům a organizátorům, bez jejichž nezištné práce by tato skvělá tradice nemohla pokračovat. Ale dobře víme, proč to všichni dělají: zkrátka mají hrůzu z Jiřiny Vorlové, administrátorky CKČ, která s neutuchající energií a vytrvalostí pronásleduje všechny hříšníky, kteří by měli tu drzost něco nepřečíst a nedodat včas.

Takže, autoři – nevzdávejte to! Psaní, to je boj!

Vilma Kadlečková

Porotci 33 ročníku CKČ

Jméno	Klub	Kategorie
Andrea Belzová	RUR	MI KR NO
Richard Bojničan		MI KR DL NO
Josef Černoušek		MI KR DL NO
Karel Doležal		KR
Jitka Doležalová	Vetřelci	MI KR DL NO
Zdeňka Drapáčová		MI KR DL NO
Antonín Dvořák		MI KR DL NO
Adriana Dvořáková		MI KR DL
Helena Frydrychová		NO
Blanka Fučeková	KLF Ostrava	MI KR DL NO
Josef Girovský		MI KR DL
Jan Hloušek		MI
Zuzana Hloušková		NO
Mirek Hokeš	SF&F Workshop	MI KR DL
Pavel Houser		MI KR DL
Roman Hruška	Conan Society	MI KR
Zdeněk Jarchovský	SF&F Workshop	MI
Vilma Klímová		DL
Tereza Kněžková		MI KR DL
Kristýna Kotulanová		MI KR DL
Martin Koutný	Třesk	MI KR DL NO
Martin Kučera	Pochmurná neděle	NO
Stanislava Látová		MI
Jana Libichová		MI KR DL
Miroslav Lojka		MI KR DL NO
Martin Macáček	Planéta opic	NO
Roman Madala		DL NO
Jiří Málek	Pochmurná neděle	MI KR
Pavel Mikulášтик	NYX	MI KR DL NO
Anna Mudrochová	Hepterida	NO
Hana Nájemníková		NO
Vladimír Němec	SF&F Workshop	DL NO
Egon Niczky	451 F	MI KR DL NO
Jiří Novotný		MI
Jaroslava Píšová	Vetřelci	MI KR DL
Robert Rameš	NPC	MI
Zdeněk Rampas	BC	MI KR DL
Ivana Solničková		MI KR
Robert Spousta	NYX	MI KR DL NO
Pavel Stanke	Hepterida	DL
Slavoj Ševců	SF&F Workshop	MI
Jan Šimůnek	Conan Society, Pochmurná neděle	MI
Lenka Štiblaríková		DL
Zdenka Štouračová	Pochmurná neděle	MI KR DL NO
Michaela Talašová		DL
Jan Valenta		MI KR DL NO
Martin Vondráček		KR
Lubomír Záborský	Andromeda	MI KR DL NO
Božena Žaludová	Alter Ego	DL

Odposlechnuto

Když překládáte něco metafyzického a s nějakým termínem si nevíte rady, stačí se obvykle podívat do bible nebo do Shakespeara.

Štěpán Kopriva

Kompletní výsledky 35. ročníku CKČ

Pro výpočty bodového hodnocení je používán tento vzorec: Součty = suma získaných bodů – viz počet získaných n-tých míst, n-té místo je ohodnoceno 60/n body (60, 30, 20, 15, 12, 10). Je-li na začátku řádku =, došlo u povídek ke shodě bodů a jsou zařazeny na stejné pořadí.

S tučně uvedenými příspěvky se můžete seznámit ve sborníku *Mlok 2016*, další práce jsou plánovány do *Kočasu 2017*.

Mloka získala Veronika Barborková za povídku *Zahrada*, ostatní vítězové kategorií si odnesli Pulce. Nejúspěšnějším nováčkem soutěže se stala vítězka kategorie Mikropovídka Radmila Tomšů.

Mikropovídky:

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název	
1.	668	2	8	9	4	4	2	Tomšů Radmila: Škvarky – cena Pulce	
2.	533	2	5	3	9	4	2	Hadrava Tom: Milá paní Schwarzová	
3.	489	3	1	3	5	7	6	Kubičková Klára: Když cvakne spoušť	
4.	450	2	2	6	6	4	1	Vágnerová Kateřina: Z ohně zrození	
5.	449	1	2	6	5	7	5	Šumpík Aleš Jeremiáš: Noční šichta	
6.	429	1	3	6	7	2	3	Kubičková Klára: Tam, kde nejlhubší je les	
7.	413	2	2	4	3	4	6	Jenšovský Jonáš: O kostlivci s hudbou v hlavě	
8.	412	1	4	4	6	5	-	Domská Marie: Virtuální kniha	
9.	393	-	5	4	7	4	1	Němec Vladimír: Helena Trojská	
10.	384	2	2	2	6	2	5	Milec Erik: Sitnianski hipsteri	
11.	368	1	1	4	6	4	6	Ládrová Jitka: Tichý sluha	
12.	367	1	3	2	3	6	6	Červenka Pavel: Archa	
13.	354	2	2	4	2	2	4	Doležal Karel: Největší blábol ze všech	
14.	310	2	-	3	2	5	4	Lachmanová Dagmar: Děvče nešťastný	
15.	304	1	-	4	8	2	2	Fikarová Hana: Žarykúv poslední den	
16.	288	1	1	3	4	4	3	Abasová Jela: Uhlík	
17.	287	-	2	3	3	6	5	Hlinka Miroslav: Exponát	
18.	253	1	-	4	1	4	5	Tokoš Tomáš Riedl: Částečně mlhavo	
19.	242	-	3	2	2	6	1	Štíblariková Lenona: Velký plyšový hrdina	
20.	236	-	-	3	8	3	2	Trnovská Michaela: Pouze pro znalce	
21.	199	-	1	1	3	7	2	Vlk Daniel: Spravedlivý hněv	
22.	198	-	3	1	-	4	4	Jenšovský Jonáš: Parazit a zdroj	
23.	194	-	2	2	2	2	4	Bella Matuš: Nekonečný paradox	
24.	112	-	-	1	2	1	5	Cirhanová Jiřina: Upír z Kreuzbergu	
=	112	-	-	1	-	2	1	4	Strejciusová Radka: Soumrak
25.	102	-	1	1	2	1	1	Kozubek Olin: Korytnačí muž	
26.	86	-	-	1	-	3	3	Charvát Jiří: Hatgula	
27.	50	-	-	1	-	-	3	Drmla Michal: Next-gen Revizor	
28.	47	-	-	-	1	1	2	Mehešová Dagmar: Teleport abstrakcí	

Krátké povídky:

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	538	1	5	7	8	4	2	Bělohrad Petr: A jeho plášť byl z ptačích per... – cena Pulce
2.	463	3	3	5	1	4	3	Drtna Martin: Můj táta vodník
3.	460	3	1	5	4	5	3	Jenšovský Jonáš: Jezero spících andělů
4.	445	4	2	3	1	5	1	Seiner Hanuš: Pod spinodolou
5.	419	2	4	4	3	2	3	Němec Vladimír: Jsem Korin, mág
6.	363	1	3	3	5	4	3	Moravec Zbyněk: Froštyňské pole

7.	348	1	3	2	2	9	2	Král Jan: Navzdý	
8.	341	1	1	2	7	3	7	Němec Jiří Wilson: Knihovnik	
9.	312	2	1	2	4	1	5	Abasová Jela: Můj chlapec spí	
10.	304	-	2	6	4	2	4	Pohl Milan: Nováčci	
11.	287	-	4	3	5	1	2	Jenšovský Jonáš: Agentura pro mytologické zázaky	
12.	271	1	2	1	3	3	5	Čavojevová Katarína: Genomat	
13.	268	1	1	3	2	4	4	Mls Ivan: Tribunál	
14.	246	1	-	2	6	3	2	Suchý Adam: Kam se ztratil R.B.?	
15.	233	-	1	4	3	4	3	Jašek Zdeno: Stvorenie Stvoriteľov	
16.	229	-	1	3	5	2	4	Hadrava Tom: Dé	
17.	222	-	1	2	8	1	2	Němec Jiří Wilson: Fialky	
18.	218	-	1	2	2	4	7	Prokeš Jan: Jaké je to být stromem?	
19.	207	1	-	5	1	3	0	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Záchrana	
20.	206	-	3	2	2	3	1	Jurmanová Jana: Kariérní vzestup profesora Kippenmittela	
21.	200	1	-	2	2	5	1	Prošková Eva: Clarissima Mater	
22.	191	-	3	-	1	3	5	Němcová Kateřina: Moje věštba	
23.	190	-	1	3	2	5	1	Havlová Stanislava: Jak ještěrka našla svůj ocas	
24.	173	-	1	3	1	4	2	Molcarová Václava: Strážce slov	
25.	170	-	-	2	2	5	4	Šimůnek Jan: Poslední	
26.	154	-	-	2	4	2	3	Bella Matuš: Vedci a čarodějníci	
27.	146	-	-	2	2	3	4	Vágnerová Kateřina: Prostě náhoda	
28.	142	-	1	1	2	1	5	Ládrová Jitka: Kočičí hlavy	
29.	139	-	1	1	1	2	5	Moravcová Irena: Kouzlo velké královny	
30.	126	-	-	-	2	3	6	Tokoš Tomáš Riedl: Restart	
31.	122	1	-	-	2	1	2	Čížek Karel: Sto roků čekání	
32.	112	-	3	-	-	1	1	Wortys Sebastián: Věčný dialog	
33.	99	-	-	-	1	1	2	4	Hadrava Tom: Slaměná panenka a Lesní muž
34.	94	-	1	-	-	2	4	Koreček Martin: Elis	
35.	88	-	-	-	1	-	4	2	Čermáková Libuše: První od konce
36.	80	1	-	-	-	-	2	Matějček Marek: Jeskyně	
37.	62	-	-	-	2	1	2	Kratochvílová Jitka: Modrá Magnólie	
38.	57	-	-	-	1	1	1	1	Šochová Anna: V kempu

Povídky:

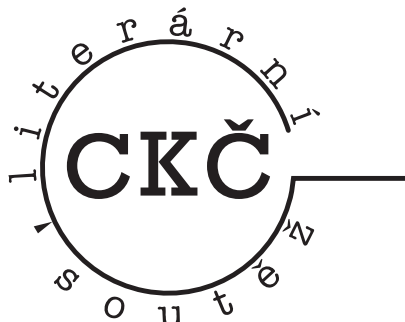
#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	1000	10	8	5	4	-	-	Barborková Veronika: Zahrada – cena Mlok
2.	478	3	2	5	4	4	3	Minaříková Kamila: Nekromantka
3.	474	1	4	3	8	7	3	Vágnerová Kateřina: Doteky hrůzy, doteky štěstí
4.	441	3	3	4	3	3	1	Ládrová Jitka: Zákon smečky
5.	425	4	3	-	3	-	5	Vrobelová Barbora: Hlavní chod
6.	387	-	3	6	5	6	3	Mertlíková Věra: Zákon hrdinů
7.	374	2	3	1	4	2	6	Hlaváček Zdeněk: Bryle patří do pouzdra
8.	373	1	2	7	3	4	2	Lukačovičová Lucie: Strašáci
9.	349	-	4	4	3	7	2	Koutová Linda: Drak z Braevidy
10.	295	-	4	1	3	5	5	Benkovič Martin: Šedý Chodec
11.	289	-	-	6	3	7	4	Obrdlíkovi Kristýna: Noc bez světla
12.	287	1	4	2	1	1	4	Vágenknecht Václav: Mise Bůh
13.	279	1	1	4	3	2	4	Svozilová Ludmila: Jediné správné řešení
14.	262	1	2	2	2	1	6	Suchý Adam: Tobogán

15. 254	-	1	4	4	2	6	Mls Ivan: Černá díra jako jednosměrka odněkud někam
16. 251	-	3	3	1	3	5	Hladký Tomáš: Dreamcatchers
17. 249	-	1	2	3	2	11	Repaský Stanislav: Obchodník
18. 230	-	-	3	4	5	5	Drdlová Helena: Sněhová vločka
19. 206	-	1	3	4	3	2	Pavlásková Eliška: Objektivní obsah paměti
20. 186	-	1	1	4	3	4	Odvalil Pavel: Nepřítel za branami
21. 176	-	1	2	2	3	4	Konečný Jan: Služebník
22. 166	-	1	2	2	3	3	Pohl Milan: Dojeli jste do cíle
23. 165	-	-	2	3	5	2	Bartek Patrik: Trpělivost přináší růže
24. 148	-	1	-	2	4	4	Švercel Miro: Hlávku sfať!
25. 142	-	-	3	4	1	1	Hlouškovi Zuzana a Jan: Až na konec světa
26. 131	-	-	1	3	3	3	Čontoš Roman: Podstata skutečného muže
= 131	-	1	-	1	3	5	Strejciová Radka: Les dryád
27. 124	-	-	2	4	2	-	Fecské Milan: Železná brána
28. 106	-	-	1	2	3	2	Abasová Jela: Vetry vanů bezo zmyslu
29. 102	-	-	2	2	1	2	Žuffová-Kunčová Tereza: Elohim
30. 93	-	-	1	1	4	1	Ostrá Hana: Cesta, po níž kráčím
31. 88	-	-	-	2	4	1	Škvor Václav: Sedmý kruh pekla
32. 79	-	-	1	1	2	2	Božeková Miroslava: Znamienko
= 79	-	1	-	1	2	1	Sigmundová Linda: Chci zachránit svět
33. 66	-	-	-	-	3	3	Drmla Michal: Iljovo bohatství
34. 59	-	-	-	1	2	2	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Svatyně
35. 42	-	-	-	-	1	3	Odvalil Pavel: Druhuz? Co to sakra je?
36. 40	-	-	-	-	-	4	Součková Berenika: Úmluva
37. 39	-	-	-	1	2	-	Šváb Miroslav: Černá ovce klanu Kuma
38. 10	-	-	-	-	-	1	Kolda Jan: Tepající srdce

Novely:

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	644	4	8	5	2	2	1	Sirotek Michal: Nachové pustiny - cena <i>Pulec</i>
2.	626	5	6	3	2	3	2	Sněgoňová Kristýna: Vracím ztracené děti
3.	574	3	6	8	2	2	-	Dvořáková Miroslava: Kozel zahradníkem
4.	491	3	6	2	3	3	1	Domská Marie: Sívá krev
5.	423	3	1	4	5	4	1	Matějčíková Lucie: Tančící pochodně
6.	409	2	3	5	1	2	6	Čavojová Katarína: Příšery z príměstské čtvrti
7.	331	1	3	4	3	3	2	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Legenda o Breannanovi
8.	251	-	-	6	5	3	2	Kalecká Karolína: Snaž se, nebo vypadni!
9.	250	1	-	1	6	5	2	Lesá Tomáš: Novela
10.	245	-	3	3	5	-	2	Mika Lukáš: Jen vítr v korunách
11.	230	-	1	4	2	5	3	Abasová Jela: Meteor, šťastná hvězdička
12.	174	-	-	2	6	2	2	Barsch Alfred: Ozvěny
13.	155	-	1	-	3	5	2	Kalva Peter: Víkend
14.	137	-	-	-	3	6	2	Nehybová Tereza: Příběhy pro Michaela

15. 130	-	2	-	4	-	1	Stoličný Peter: Vnitřní hlas
16. 127	-	-	2	3	1	3	Harašimovi Pavel a Petr: Ententikum
17. 102	-	-	1	2	1	4	Matějček Marek: Virgoplex 13
18. 66	-	-	1	-	3	1	Lasák Petr: Město duše

A trocha statistiky na závěr:

Počet přijatých příspěvků: 29 mikropovídek od 27 autorů, 38 krátkých povídek od 35 autorů, 40 povídek od 38 autorů a jedné autorské dvojice a 18 novel od 17 autorů a jedné dvojice. Celkem to je 125 prací od 95 autorů plus 2 autorské dvojice, z toho 44 žen a 54 mužů. 14 autorů přispělo do dvou kategorií, 3 do tří kategorií a 1 do všech čtyř. 2 autoři poslali 4 příspěvky, 4 poslali 3 příspěvky a 14 autorů 2 příspěvky.

Soutěž hodnotilo celkem 49 porotců, z toho 20 hodnotilo jednu kategorii, 5 dvě kategorie, 10 tři kategorie a 14 všechny čtyři kategorie. Mikropovídky četlo 34 porotců, krátké povídky 29 porotců, povídky 30 porotců a novely 23 porotců.

Jiřina Vorlová

Výsledky 27. ročníku soutěže O Stříbrnělesklý halmochron

#	Autor	Povídka	S.
1	Zábrodský Vladimír	Simplonské tunely	187
2	Vavříčka Jan	Nervy v čokoládě	164
3	Labský Viktor	Temná hmota v magické noci	162
4	Vosáhl Filip	Zpозdilec	160
5	Klepal Petr	Záblesky budoucnosti	122
6	Klímeš Ladislav	Interwiew s Cestovatelem	102

Nikkarin: 130 - Čas hvězdoplavců Z tiché melancholie do bojové akce

Třetí pokračování čím dál rozvětvenější a epičtější série 130 nabízí oproti předchozím melancholickým putováním podstatně více akce. Převážně se tu bojuje a utíká.

Aktuálně nejpopulárnější českou komiksovou sérií je (původně plánovaná trilogie) 130 od prostějovského rodáka Michala Menšíka (nar. 1987), který své práce publikuje pod pseudonymem Nikkarin. Když v roce 2009 vydal první sešit nazvaný 130 – *Odysea*, bylo to příjemně překvapení: objevil se totiž kreslíř s jasným a hotelovým rukopisem, inspirovaným zejména *Moebiem*, který navíc inspiraci pro příběhy, postavy a prostředí ve svém postapokalyptickém světě hledá nejen v komiksech, ale také v literatuře (*Malý princ*, *Alenka v říši divů* a samozřejmě sci-fi), výtvarném umění (Dali, de Chirico, Magritte) nebo počítačových hrách. Kulisy 130 jako by vypadly ze hry *Fallout*, od níž bychom mohli sledovat inspirace proti proudu času přes filmovou trilogii *Sílený Max* až ke sci-fi klasice; jedna vsunutá kapitola paroduje hru *Super Mario Bros*. Podobné kulisy jsou dnes pro čtenáře, filmové diváky či hráče počítačových her stejně samozřejmé, jako bylo pro jejich rodiče a prarodiče prostředí *Divokého západu*, a těžko tedy Nikkarinovi vyčítat odvozenost. Jednoduše se uvelebil v subžánru, který se mu zalíbil a který nabízí značný prostor pro autorskou fantazii.

První díl přinesl melancholické putování zničeným světem ve formátu kratičkých kapitol povídkového charakteru, které propojovala především postava poutníka jménem Bo. Kouzlo *Odysey* jistě spočívalo i v tom, že se tu toho mnoho nenamluvalo, první třetina svazku se obešla zcela bez dialogů a i na dalších stránkách jimi Nikkarin dost šetřil. Tomu odpovídaly i mírné, nedramatické, jemně humorné i jemně posmutnělé příběhy, či spíše jejich náznaky. Bo se tu obvykle setkal s nějakým podivným jevem či bytostmi, a aniž by z tohoto setkání vyplynulo něco pro celek příběhu, pokračoval dál. Teprve v závěru se epizodický děj soustředil do setkání hlavního hrdiny nejprve s maličkou bytostí zvanou Kňch, která je od té chvíle především zdrojem humorných pasáží, a pak s Princem Antoinem, dospělým Malým princem s šermířskými schopnostmi rytíře Jedi.

V pokračování nazvaném *Hodní, zlí a oškliví* (2010) už se Nikkarin projevil jako soustředěnější scenárista a z nejasných náznaků ústřední zápletky nakonec jako hlavní motiv zvolil střet takzvaného Lovce hvězd Valendiela s partou padouchů vedených jakýmsi Lupusem. Stále ovšem ději nedominoval, Nikkarin jej využíval jako hrozbu, která se hodí pro zdramatizo-

vání děje, jeho povaha je ale stále převážně pikareskní. Bo s Antoinem Valendielovi zachránili život a do dalších dílů se zformovala jak skupinka těch hodných, tak skupinka jejich protivníků. V závěru svazku byla použita klasická finta románů na pokračování, tedy zvrát na poslední chvíli, který napne čtenáře: poté co Bo na útěku před pronásledovateli prošel jakousi

temnou uličkou, setkal se na jejím opačném konci se svými přáteli, avšak podstatně staršími a zjizvenějšími.

Čtenáři nejspíš očekávali, že po takovémto závěru má Nikkarin už přichystáno pokračování, v tom se však hluboce zmýlili. Další svazek série totiž vyšel až loni na podzim, tedy po pěti letech. A jeho poetika jako by se od Magritových scénérií přesunula k poetice superhrdinského komiksu nebo počítačové hry. Podstatnou část děje tentokrát zabírají bitky tří přátel s bandou mizerů, která se rozrostla o několik extrémně nebezpečných protivníků se superschopnostmi, kteří do 130 zavítali z nějakého toho superhrdinského komiksu, nejspíše z *X-Men*. Jistě: stále ty akční scény působí díky statické a jemné, ba plaché Nikkarinově kresbě dost zvláště, stále to má postmoderní ráz, kde se pracuje s citacemi a odkazy,

a stále je cítit mírný odstup. Nikkarin sympaticky vrátil do příběhu prvky a motivy z předchozích dílů, z nichž některé se přitom zdály být použitelné jen na krátkou melancholickou anekdotu (levitující černá krychle, z níž vypadávají papírky s čísly), skvělé a především obrazově vděčné, chtělo by se říci barvitě, kdyby komiks nebyl černobílý, je prostředí futuristického cirkusu. Ale ústřední příběh je triviální až hanba a zklamává vysoké očekávání, která Nikkarin dvěma předchozími díly i mezerou mezi vydáním třetího vytvořil.

I tak ovšem *Čas hvězdoplavců* budí další otázky a naděje. Za prvé se může stát, že z původního skromnějšího záměru nám tu vyrůstá rozsáhlá komiksová série ne nepodobná těm, na jaké jsme byli dosud zvyklí jen z překladů (*Preacher*, *Poslední z mužů*, *Zámek a klíč*). A za druhé může být *Čas hvězdoplavců* jenom akčním vybočením, jako byla *Odysea* vybočením poetickým. Třetí díl série tak může některé dosavadní fanoušky zklamat, jiné konečně potěšit a nové přilákat. O úrovni a směřování celé série mnohem více prozradí až další pokračování. Doufejme, že nebude závěrečné.

Pavel Mandys/iLiteratura

Nikkarin: 130 – Čas hvězdoplavců. Labyrint, Praha, 2015, 112 str., 245 Kč

Civilizační šok²

Část devatenáctá: Trable s angličtinou

Chcete se naučit anglicky, ale zdá se vám, že výsledky neodpovídají vynaloženému úsilí? Kupujete stále nové učebnice, počítačové programy a zapisujete se do jazykových kurzů? Když to sečtete, možná by bylo účinnější zaplatit si pobyt někde v anglicky mluvící cizině a strávit nějaký čas studiem za pochodu. Jenže pozor. Jestli jsem vám vnukl myšlenku, že byste se měli nechat zaměstnat jako au pair nebo vyrazit za prací na Aljašku, musím vás varovat. Ani výuka jazyka metodou dokonalého ponoru není bezbolestná.

Během osmnácti let v USA jsem prošel několika fázemi ovládnutí jazyka. Tyto fáze jsou univerzální a proto je vhodné je probrat důkladněji. Přicházejí v tomto pořadí:

1) Naučíte se několik frází, které spolehlivě odpapouškujete. Domorodci vám rozumějí a předpokládají totéž od vás. Jenže vy nerozumíte, co říkají, ani když přejdou do jednoduchých vět. Je to frustrující. Časem si zafixujete hlavně tyto fráze: Promiňte, nestačím vás sledovat. Řekněte to ještě jednou. Pardon? Teď jste mě ztratil. Co jste tím myslel? Eeee...? Nejsme si jistý, jak to myslíte.

Člověk může mít solidní znalost slovíček, ale k tomu, aby si v McDonaldu objednal hamburgera, to nestačí. První fáze je neřetnostná, ale McDonald vám poskytne jazykovou lekci zadarmo. Stačí poslouchat, jak to dělají ostatní, a napodobit je. Nejjednodušší je namířit prstem na velkoplošnou obrazovku a říci „number one“. Nabídka číslo jedna. Obsluha na vás vyhrlí několik nerosrozumitelných slov, ale protože se vždycky ptají, jestli chcete velký nebo malý nápoj a hranolky, časem zkušeně zahlásíte: „small“. Další kulometná dávka (chcete navrch plátek sýra?) a vy profesionálně odpovíte „yes“ nebo „no“. To zafunguje i v případě, kdyby se náhodou ptali na něco jiného. Poslední obvykle otázka obvykle zní: „Do you want it here or to go?“, tedy jestli to chcete sníst tam, nebo si vzít hamburger s sebou. Jak odpovíte je fuk, dají vám ho na tác nebo vrazí do pytlíku a vy můžete vypadnout. Sníte ho, kde uznáte za vhodné.

Po mnohanásobném opakování se vám první lekce pevně zafixuje. Zvyknete si, na co se obsluha ptá a za pár týdnů místo number one srdnatě prohlásíte: „Číslo pět!“ Je to pokrok. Právě jste postoupili o jazykovou příčku výš.

První fáze je náročná v tom, že většinou jen předstíráte, že víte, na co se ptají. Vyžaduje to pevné nervy. Občas koupíte něco, co jste nechtěli. Sníte něco, co vám nechutná. Souhlasíte s něčím, s čím rozhodně nesouhlasíte. Chybami se člověk učí.

2) Fáze číslo dvě nastává, když díky neustálému opakování zvládnete rutinní fráze. Umíte odpovědět kolegům v práci, jak jste se měli o víkendu, v samoobsluze si u pokladny řeknete o igelitku a hlavní zprávy CNN vám sdělí, v kterém americkém státě zase vystříleli studenti místní univerzity. V té chvíli vaše sebevědomí vzroste a odhodláte se k další lekci. Nastal čas k návštěvě restaurace.

V druhé fázi jsou otázky četnější a variabilnější. V restauraci se například zeptají, co budete pít. Žádný strach, objednat si coca-colu zvládnete (neříkejte coca-cola, ale jen coke – čti

khok). Vybrat si správný steak je těžší, čert ví, jaký rozdíl je mezi fillet mignon, prime rib, ribeye nebo New York strip. Nevdí. Zapíchněte do jídelního lístku prst a vyberte si kokoliv o velikosti 16 oz (uncí) nebo menší, protože větší kus masa dokáže sníst jen horník po dvanáctihodinové pracovní šichtě. Číšník vás potrápí otázkou, jak chcete steak udělat, ale nepropadejte panice, možnosti jsou v podstatě dvě, well done nebo medium. Vyberte si druhou – středně udělaný. Teoreticky si můžete zvolit i rare (polosyrový, krvavý), ale ve většině restaurací vám ho odmítnou udělat a komplikovat si život finesami typu medium-well nebo medium-rare je vhodné až v lekci pro pokročilý. Poslední otázka bude na přílohy – side orders. Je dobré vědět, že ke stejku dávají přílohy dvě, případně jednu můžete vyměnit za salát. Nezapomeňte si v menu předem nastudovat názvy příloh nebo si objednejte prostě hranolky – fries. Pokud se rozhodnete pro salát v domnění, že je to jednodušší, přijde okamžitě zákeřná otázka. „Jaký si přejete dressing?“ V menu je vypsané nemají, takže můžete kontrovat podpásovým faulem: „Jaké máte? (What are the choices?)“ Je jich strašně moc, takže číšník ze sebe postupně vysouká na dvacet dresinků. Jejich názvy okamžitě zapomenete, pokuste se zopakovat ten poslední jmenovaný. Ono to nějak dopadne.

Časem si začnete být jistí, protože budete znát všechny číšníkovy otázky předem. Nastane čas frajeřit před návštěvami z Čech. Na to pozor. Každá nová situace vás srazí zpět na úroveň jedna. Třeba když se dostaví manažer a zeptá se, jestli jste byli spokojeni.

Fází jedna i dvě budete procházet opakovaně, třeba i po několika letech pobytu v cizině. Vždycky se najde situace, kterou jste ještě neprobírali. Návštěva u kadeřníka, lékaře nebo pracovní pohovor. Na párty vám nabízejí BLT sandwich? To je obložený chleba se slaninou (bacon), listem salátu (latice) a plátkem rajčete (tomato). Ptají se, jestli chcete pít OJ (vysloveno oudžej)? To je orange juice, pomerančový džus. Cpou vám PB&J sendwich? To je peanut butter a jelly na chlebu (oříškové máslo převrstvené marmeládou). I když se zdá, že konverzujete, stále si uvědomujete, že zvládnutí jazyka jen předstíráte.

3) Opakováním se nepozorovaně prokoušete do další fáze. Díky zvětšujícímu se objemu namemorovaných frází občas pochopíte, co se po vás chce i v neznámých situacích. A kombinací prefabrikovaných slovních spojení dokážete složit dohromady odpověď. Gramaticky správně to není, ale úspěch je to značný. Jak se zvětšuje rejstřík zvládnutých frází, dokážete vybruslit i z komplikovaných situací. Občas máte pocit, že jste dokonce schopni vést normální konverzaci. Tak to jde dál, až jednoho dne propadnete přesvědčení, že jste angličtinu v podstatě zvládli. Potom přijde pracovní povýšení a vy zjistíte, že vám chybí manažerská terminologie. Narodí se vám děti a vy nevíte, jak s ostatními maminkami prodiskutovat pudrování zadečku. Chybějí vám slova, obraty a vůbec celý koncept, jak na to. A to nemluví o třídních schůzkách... Trable s angličtinou nekončí.

Někdy mezi pěti až deseti lety zjistíte, že jste se dostali na

další úroveň. Začínáte rozeznávat přízvuky. Tím nemyslím britskou, australskou a americkou angličtinu, ale jemnější odstíny. Treba to, že lidé z New Jersey mluví úplně jinak než v Alabamě nebo v Bostonu. Jednoho dne s překvapením zjistíte, že kolega z Providence není jediný, kdo mluví tak divně, ale jeho přízvuk se shoduje s většinou lidí z Rhode Islandu. Je to legrační, asi jako když Pražáci komunikují s Ostraváky a naopak. V té době začnete rozumět sitcomům v televizi, včetně slovních hříček a kulturních narážek. Pustíte si znovu seriál Přátelé a zjistíte, kolik detailů vám během prvních pěti let uniklo. Je to bezva pocit. Pak si pustíte černošský sitcom a procitnete. Zjistíte, že jste pořád mimo.

4) Čtvrtá fáze přichází tehdy, kdy se naučíte specifický profesní slovník nebo fráze a pak zjistíte, že umíte vyjádřit něco, co nedokážete přeložit do češtiny. V ten okamžik se stáváte nekompetentní v obou jazycích.

Populární mýtus tvrdí, že zvládnutí jazyka se projeví tak, že začnete mluvit anglicky i ve snu. Nevím. Já toho moc nenamluvím ani ve dne, natož ve spánku. V mých snech hovoří anglicky jen manželka. To, že jí rozumím, za důkaz svých lingvistických schopností nepovažuji. Podle mého zvládnutí jazyka nastane tehdy, když budete schopni vést telefonní konverzaci bez přípravy a nemusíte si dopředu připravovat, co chcete volanému sdělit. Mně to trvalo dobrých patnáct let.

Představy, že budu jednoho dne mluvit jako rodilí Američané, jsem se vzdal už před dlouhou dobou. Nebudu. I kdybych měl slovník jako Hercule Poirot, belgický detektiv z pera Agathy Christie, stejně tak jako on se se přízvukem nezbavím. To, že jsem prožil v USA většinu dospělého života, nic neznamena. Američané mě po první větě odhalí a vyzvídají, odkud jsem. Když je chci zmást, tvrdím, že z Massachusetts.

Zdánlivě na přízvuku nezáleží, ale občas mě omezuje. Některá slova nedokážu vyslovit správně, protože ten rozdíl ve zvucích prostě neslyším. Se svými syny jsem měl delší rozpravu nad výslovností slov worm (červ, žížala) a warm, čili teplo. Zkoušel jsem to podle jejich návodu, ale po deseti minutách worm a warm jsem je utvrdil v přesvědčení, že jejich otec je debil.

Neschopnost slyšet chyby výslovnosti je nebezpečná věc. Jednou jsem přednášel v práci a můj šéf v publiku rušil. Z legrace jsem ho okřiknul jako ve škole větou: „Jeff, focus!“ (Jeffe, soustřed' se.) Od té doby vím, že slovo focus se musí vyslovovat *foukus* místo *fakjus*. Šéf začal rudnout, kuckat se smíchy a jeho soustředění vzalo zasně. Tak jsem ho počastoval výrazem *fakjus* s neznělým s ještě jednou, čímž jsem ho definitivně dorazil. (*Fakju* zní jako fuck you, což znamená jdi do pr...) Šéf má smysl pro humor, takže mou výslovnost později v soukromí opravil.

Jednou jsem potřeboval opravit zápis v laboratorním deníku a požádal jsem sekretářku o gumu výrazem rubber. To sice je guma, ale ve smyslu prezervativ, kondom. Na gumování se používá eraser. I v tomto případě jsem vzbudil veselí. Jindy jsem zase nutil své ratolesti, aby si vyčistily zuby slovy „clean your teeth“. Koukaly na mě divně. Čištění (zubního kamene) provádí dentista. Správná fráze zní „Brush your teeth.“ Američané si zuby kartáčují.

Mezery v angličtině přivedly do nepříjemné situace kamaráda Alexeje, původem z Leningradu. Jednou jel do práce, když mu na předměstí Bostonu zablokovaly cestu černé limuzíny. Z nich vyskákali chlapi v neprůstřelných vestách s nápisy FBI. Jeho příjmení se shodovalo s příjmením známého drogového mafiána, tak si na něj počkali. Podoba se zločince moc neodpovídala, tak se Alexeje zeptali, čím se živí. Pracoval v biotechnologické firmě, tak jim sdělil, že se zabývá vývojem drog. Jasně, v angličtině se pro drogu a léčivo používá stejné slovo (drug), ale kdyby použil synonyma *medikament* nebo *farmaceutická látka*, mohl si ušetřit dvě hodiny křížového výslechu.

Po letech strávených v USA jsem dospěl do čtvrté fáze. Čtu v angličtině odbornou i krásnou literaturu, píšu pracovní hlášení stejně zdatně jako v češtině. Chyby dělám hlavně v určitých a neurčitých členech. Němci žerou Gotta, protože má zajímavý přízvuk. Američané můj přízvuk alespoň tolerují. Nakonec, v USA žije třináct procent populace, která se narodila mimo Ameriku a všichni nějaký přízvuk vlastní.

Navzdory dvěma dekádam s angličtinou mě stále matou slova s podobným tvarem jako v češtině, ale jiným významem. Slovo *island* se vyslovuje ailem a znamená ostrov. Island, tedy ostrov v Atlantiku, kde žijí potomci Vikingů, se anglicky píše Iceland, vyslovuje se ais'lend a v doslovném překladu znamená ledová země. Řekl bych, že to čeští kartografové poněkud zmátli. Podobným případem jsou česká slova brilliant (výbrus drahokamů používaný hlavně pro diamanty) a anglické brilliant, což znamená blyskavý, nádherný, oslnivý. Do češtiny se častá fráze „it's brilliant!“ překládá jako „to je skvělé!“, nikoliv jako „je to brilantní!“

Při četbě J. M. Trosky jsem si představoval, že overall je něco jako stříbřitý skafandr z budoucnosti. V Americe jsem s rozpaky zjistil, že overall jsou něco jako montérky. Také mi dělá potíže slovo pathetic. Nejčastěji se používá ve smyslu „You are pathetic!“, tedy že dotyčný je trapný, ubohý, žalostný. V češtině je patetický projev něco, co říkáme s potosem. Švorcová přednášela v Nedělní chvíle poezie komunistické básně pateticky, i když musím přiznat, že dost nechtěně trapnosti v tom bylo také.

Podobně mě mate pořekadlo o deep pockets. Hluboké kapsy jsou v angličtině výrazem pro bohaté lidi, zatímco v Čechách je ten, kdo má hluboko do kapsy, chudák. Tento nesoulad jsem překoušl až po pár letech.

Omylům se nevyhne ani náš jinak brilantní, chci říci brilantní prezident. V přímém přenosu v Hovorech z Lán přeložil název skupiny Pussy riot hutným českým výrazem ku.da. Pussy však znamená hlavně kočička. Starší dámy přivolávají své mourované miláčky frází „hey, puss, puss“ ve stejném významu, jako my voláme na kočky slovem čič! V přeneseném významu se pussy skutečně používá pro dámské přirození, ale přeložil bych to jako chlupatice. Nebo ještě lépe bobr. Rozhodně ten výraz nemá tak silný význam jako ku.da, protože i v poměrně prudérní americké televizi se běžně používá fráze: „You are pussy!“, což znamená, že dotyčný je měkota. Rozhodně tím nemyslí dámské přirození. Johnny Carson prý kdysi ve Tonight Show zpovídal tehdejší hvězdu Zsa Zsa Gabor, která měla na klíně kočku. Gabor se ho zeptala: „Do you want to pet my

pussy?“ (Chceš se pomazlit s mou kočičkou?) On ji na to prý odpověděl: „Sure, move the cat.“ (Jasně, ale dej tu kočku pryč.)

Výuku jazyka je zajímavé pozorovat i z druhé strany. Moji synové v dětství mluvili česky, dnes řeknou jen pár slov a přestávají rozumět složitějším větám. Já na mě mluvím česky, oni odpovídají anglicky. Na návštěvě v Čechách zažíváme zajímavé situace. Lidé nás se zájmem poslouchají a pak na mě vyzývají: „Maminka je Angličanka, že?“

„Ne, maminka je Češka.“

Po chvíli přemýšlení to zkoušejí znovu: „Takže se je snažíte naučit anglicky?“

„Ne, oni anglicky umí. Já se je snažím naučit česky.“

„Aha... A kde se naučili anglicky?“

„Ve škole.“

A tak naše konverzace za vzájemného nepochopení pokračuje dál.

Už nějakou dobu přemýšlím, jestli nemám začít publikovat anglicky. Někteří čtenáři mých sci-fi povídek se mě ptali, proč už jsem tak neučinil a nesnažím se prorazit na anglickojazyčném trhu. Stydím se snad za to, že jsem Čech? Tato otázka má stejně posunutou logiku jako dialog popsany výš. Fakt je, že bych psaní v angličtině asi zvládl, ale zdráhám se. Nejen proto, že čeština mi je bližší. Tvorbu v angličtině cítím jako poslední krok ke ztrátě identity. Byly doby, kdy jsem v rámci novoročních předsevzetí říkal, že musím víc mluvit anglicky. Letos jsem to pojal obráceně. Dal jsem si předsevzetí, že budu víc psát česky.

Martin Gilar

Intelektuál a přece idiot (The Intellectual Yet Idiot)

Také vám současná mediální masáž v ČT a ČRo připomíná svou intenzitou dobu vlády jedné strany? Stran ale dnes máme přehršel, odkud se tedy bere ta jednota a zdánlivá konzistence? (Ona i komunistické propaganda byla pro věřící komunisty logická a konzistentní, jen bylo třeba ignorovat realitu a fakta.) Figury jako Dienstbier mladší či Šabatová jsou lidem spíše pro smích a nebezpečnější Valachová je teprve na začátku své cesty. Jefim Fištejn dochází k tomu, že liberální publicista (v USA stejně jako u nás) si dnes troufne jen na takový názor, který už sdílí většina jeho kolegů, a píše:

Ničím nedoložené oprávnění paternalistické třídy promovných polovzdělanců poučovat ostatní o tom, co mají dělat, co a jak jíst, jak mluvit, co si myslet a koho volit vypadá čím dál žalostněji a naráží na kvalifikovaný odpor těch, kdo se nebojí smýšlet samostatně. Nedávno se mezi ně zařadil respektovaný ekonomický statistik a originální myslitel Nassim Nicholas Taleb. Pokud vám to jméno zní povědomě, nemýlíte se – je to věhlasný autor bestselleru *Černá labuť*, jeden z mála odborníků, kteří zavčas, leč marně, varovali svět před propíchnutím bubliny bankovních derivátů. Výbušná esej má příznačný název *Intelektuál a přece idiot* (The Intellectual Yet Idiot). Zkratka z prvních písmen těchto slov IYI rychle zdomácněla v polemikách [...]. IYI je jakýsi samozvaný „učitel národů“, světa náprave a umravňovač, který hbitě žongluje rádo by vědeckými, politologickými nebo statistickými pojmy, aniž by ve skutečnosti uměl odlišit vědu od pověr. Pověry se mu dokonce obvykle zdají být vědeckější než věda sama. [...]

Nemohu odolat pokušení jednoduše ocitovat pasáže z pamfletu Nassima Taleba tak výstižného, že každé převyprávění ho může jenom pokazit:

„IYI často pokládá za úchylné lidi, kteří dělají věci, jimž on sám nerozumí. Je přesvědčen, že každý by měl jednat ve svém nejvlastnějším zájmu, kterému ovšem nejlépe rozumí právě on. Zvlášť to platí pro rednecky v Americe a britské vidláky, kteří hlasovali pro brexit. Když plebejci dělají něco, co dává smysl jim, ale jemu ne, používá pro ně označení „nevzdělanci“. To, co my obecně pokládáme za politický proces, IYI dělí na dvě odrůdy: co se mu hodí, je demokratické, co se mu do krámu nehodí,

je populistické... Ve volbách dá samozřejmě hlas Hillary, neboť v jeho kruzích je pokládána za menší zlo. Každý, kdo tento názor nesdílí, je pro něho duševně nemocný.

Historicky vzato IYI se mýlil vždycky: ohledně stalinismu, maoismu, geneticky modifikovaných organismů, Iráku, Libye, Sýrie, lobotomie, územního plánování, uhlovodíků, lineární regrese, salafismu, p-hodnot. Ale vždy je přesvědčen, že jeho momentální postoj je jediný správný.

IYI vstupuje do cestovatelských klubů, aby získal členská privilegia; pokud se zabývá společenskou vědou, používá statistiky, aniž by věděl, z čeho jsou odvozené, účastní se literárních festivalů; ví, že k masu se pije červené víno a nikdy bílé; kdysi věřil, že tuky jsou škodlivé, a nyní zastává názor, že opak je pravdou; bere statiny proti cholesterolu, protože ho o tom přesvědčil doktor; nikdy nepochopil princip ergodicity a když je mu vysvětlován, okamžitě to zapomíná; když mluví o byznysu, zásadně nepoužívá slova z jiddiš; gramatiku studuje dříve, než se naučí jazyk; má bratrance, který pracoval s někým, kdo osobně zná britskou královnu... netuší, že mezi „pseudointelektuálem“ a „intelektuálem“ není žádný rozdíl, pokud nejde s vlastní kůží na trh; nejméně dvakrát v posledních pěti letech zmínil kvantovou mechaniku v rozhovorech, které neměly nic společného s fyzikou. Jednoduchý znak, podle něhož spolehlivě poznáte tento typ intelektuála-idiota: nikdy a nic nepochází z jeho vlastní hlavy.“

Je to celkem zdrcující charakteristika, v níž se možná poznávají mnozí z nás. Nabízí se otázka, na co se tedy může rozumný člověk spolehnout v tomto nepřehledném názorovém světě, zvlášť stojí-li před politickou volbou? Nassim Taleb má pro nás nesnadnou odpověď – spoléhejte se raději na rodový instinkt zděděný po předcích, na selský rozum, na rady babiček, případně na tak osvědčené autority jako Montaigne a jiní klasičtí myslitelé. Na rozdíl od falešných proroků jejich pravdy obstály ve zkoušce časem.

Celý článek najdete zde: echo24.cz/a/ibCbB/intelektualove-a-prece-idioti-selhani-elit-a-jejich-mravni-bankrot a o dalším zajímavém Talebově textu si přečtete na www.respekt.cz/denni-menu/zapadse-podvoluje-mensine-a-pacha-sebevrazdu-tvrdi-taleb **ZR**

Časem s vědou - září

● velkých činech vědy a techniky

Nové uši pro medicínu

„Nasloucháním poznáte, že hrudník obsahuje vodu a nehnis, pokud na něj přiložíte ucho a uslyšíte zvuky, které vydává vaříci se vinný ocet.“ Tolik už před čtyřicetiletými staletími Hipokratés.

O dva tisíce let později Robert Hooke, fyzik se zájmem o fyziologii (objevitel buněk), předpovídal diagnostiku vycházející z poslechu zvuků, které vydává vnitřní „mechanismus“ člověka.

Hooke měl jedinou podmínku: ony ohlasy chodu lidské stroje musí být slyšet tak dobře, aby se mezi nimi dalo rozlišovat. A to tradiční přikládání ucha na prsa mnohdy nesploňovalo – pokud byl pacient obézní, doktor skrze vrstvu tuku neslyšel skoro nic. Navíc dotýkat se žen v tak exponovaných místech mohlo představovat mravnostní problém.

Všechny tyto problémy s poslechem srdce a plic táhly hlavou doktoru René Laënnecovi, když se v září 1816 procházel v Louvru. Tam na dvoře hráli kluci prostinkou hru: jeden z hráčů přiložil ucho k dlouhé dřevěné tyči a bavil se poslechem zvuků, které vyvolával druhý hráč tím, že do opačného konce tyče škrábal nehty.

Nutno říct, že Théophile René Hyacinthe Laënnec (* 1781) nebyl obyčejný lékař. Medicínu začal studovat čtrnáctiletý na univerzitě v Nantes, avšak spouštěl se přitom i s matematikou, fyzikou, latinou, řečtinou, a dokonce i s flétnou, na kterou pak celý život rád a dobře hrál (a díky ní si vycvičil sluch k pozdějšímu naslouchání lidským vnitřním zvukům). Studia dokončil v jedné z největších pařížských nemocnic Charité, kde působil nejvýznamnější francouzský lékař té doby Jean-Nicolas Corvisart. V roce 1803 získal jedinou studentskou cenu za chirurgii; na slušné šaty pro předávání v Louvru si ovšem musel vypůjčit. Doktorem medicíny se stal v roce 1804, v témže roce otevřel lékařskou praxi. V roce 1806 začal působit ve velké předměstské nemocnici v Neckeru (dnes součást Paříže), jejímž se počátkem září 1816 stal šéflékařem.

Když se poté, co byl svědkem oné tiché pošty s tyčí, vrátil do neckerské nemocnice, čekala tam na jeho vyšetření nesmírně tlustá a prsatá dívka. Velmi drobný, nábožensky založený doktor automaticky sáhl po archu papíru, stočil ho do ruličky a přiložil ji pacientce na hrud’...

„Byl jsem překvapen a potěšen zároveň, když jsem uslyšel tlukot pacientčina srdce mnohem jasněji a zřetelněji, než se mi to kdykoli předtím podařilo prostým přiložením ucha na její hrudník.“

To se stalo 13. září 1816.

Na základě této zkušenosti Laënnec sestrojil dřevěnou naslouchací trubičku, kterou nazval **stetoskop** (*stethos* řecky zna-

mená „prsa“, *skopeon* je „pozorovat“). První Laënnecův stetoskop tvořil dřevěný tubus délky asi 22 cm a průměru 3,5 cm. Kvůli lepší přenosnosti sestával ze dvou částí, které se spojovaly sešroubováním. Přes dva roky jím pak poslouchal všechno, co jen bylo v živém těle k slyšení, a v pitevně si pak ověřoval, čemu které zvuky mohou patřit. V srpnu 1819 pak vydává spis *O zprostředkovaném poslechu čili Pojednání o diagnostice onemocnění plic a srdce založené především na tomto způsobu vyšetřování*. Měl 900 stran ve dvou dílech a stál 13 franků, za tři franky navíc se přibaloval dřevěný stetoskop.

Roku 1822 je Laënnec jmenován profesorem College France, rok nato profesorem Charité. Taktó ho viděl jeden z jeho studentů: „Malý vychrtlý mužik, který vypadal právě tak nemocně jako jeho pacienti trpící všemi možnými onemocněními srdce a plic.“ Přesto požíval mimořádného respektu. Budoucím lékařům vštípil to, co předtím vyzkoumal sám: diferenciálně diagnostikovat celou řadu nitrohručních neduhů.

V srpnu 1824 se stává rytířem Čestné legie. Koncem téhož roku se oženil. To už ale s jeho zdravím začalo jít s kopce.

Už v počátcích své badatelské kariéry objevil při pitvě v plicích lidí zemřelých na „bílý mor“ zvláštní uzlíky, které nazval *tubercula*, latinsky „hrbolky“. (Na základě toho zavedl po roce 1830 würzburgský internista Johann Lucas Schönlein pro nemoc jméno tuberkulóza.)

Porovnáváním svých poznatků s nálezy při pitvě Laënnec mj. prokázal, že tuberkuly jsou známkou téže choroby bez ohledu na to, zda se nacházejí v plicích, střevech, játrech či mozku. Ftízu považoval za jakýsi neléčitelný zhoubný nádor a prohlašoval, že není nakažlivá. V tomto přesvědčení vyšetřil stovky kašlající pacientů napřed pouhým uchem, později stetoskopem.

Na jaře 1826 se Laënnecovo zdraví prudce zhoršilo. Zemřel 13. srpna 1826 na tuberkulózu (jako předtím jeho matka i bratr).

Laënnecův zdokonalený *poslech* uzavřel dodnes využívanou čtveřici způsobů klasického fyzikálního vyšetřování pacienta: *pohled* a *pohmat* byly známé od starověku, *poklep* uvedl do medicíny rakouský lékař Leopold Auenbrugger v roce 1761. K maximální dostupné dokonalosti pak fyzikální vyšetření dovedl vídeňský profesor Josef Škoda, rodák z Plzně, ve svém díle *Pojednání o poslechu a poklepu* (1839).

František Houdek

Odposlechnuto

Studenti, co je to množina?

Vy to víte, já to nevím. A pokud mi přednáška půjde dobře, nebudete to na konci vědět ani vy.

Věda a patenty

Třeštění letitého popularizátora 55

Před sto dvaceti lety objevil Wilhelm Konrad Röntgen nový, velmi pronikavý druh elektromagnetického záření. Když se ukázal jeho význam v medicíně, mohl se z Röntgena stát boháč. On však svůj postup generování i detekce záření nepatentoval a odmítal i nabídky firem, které mu za spoluúčast při výrobě lékařských diagnostických zařízení slibovaly hory doly. Byl totiž přesvědčen, že dílo vykonané na univerzitní půdě s pomocí veřejných prostředků má sloužit zdarma všem.

Zatímco Röntgen měl při svém výzkumu alespoň profesorský plat a laboratoř mu platila univerzita, Marie Curieová o pár let později léta zadarmo dřela v chudíčké laboratoři ze staré děravé kůlny. V ní vlastníma rukama z tuny odpadní uranové rudy z Jáchymova izolovala desetinu gramu dosti čistého radia. Přitom potratila dítě a podlomila si zdraví ustavičným ozařováním. Když se zanedlouho přišlo na to, že radioaktivní záření (jehož jediným vhodným zdrojem tehdy bylo právě radium) ničí rakovinné buňky, z Curieových se mohli stát boháči. Oba však zcela samozřejmě svůj separační postup zveřejňují k volnému použití. „Radium bude pomáhat léčit... Případá mi nemožné mít z toho prospěch,“ prohlásila tehdy Marie.

Vědci a vynálezci jsou dvě odlišné profese. Klasického vynálezce směřujícího k předem vybranému cíli (Henry Bessemer k výrobě oceli, Thomas Alva Edison k žárovce apod.) věda až tolik nezajímá, rozhodující je konečný výsledek: vynález, patent, zisk. Čím všestrannější vynálezce (opět Bessemer, Edison), tím méně v jeho práci vědy. Naopak vynálezce monotematik má někdy k vědě blízko, kupříkladu Zeissův dvorní mikroskopista Ernst Abbe byl významným fyzikálním optikem, průkopník střídavého proudu a konstruktér prvních střídavých elektromotorů Nikola Tesla dokonale ovládal teorii elektromagnetismu, vynálezce naftového motoru Rudolf Diesel vynikal v mechanice, otec nejpraktičtějších vodní turbíny Viktor Kaplan v hydrodynamice.

Vynálezce Olymp je ovšem otevřen i nevzdělaným: teplovzdušný balon bratří Montgolfierů vzlétl týden před dokonale promyšleným vodíkovým aerostatem fyzika Jacquesa A. C. Charlese; mechanik Josef Božek sestrojil mnohem lepší parní stroj než jeho šéf, vysokoškolský profesor František Josef Gerstner; truhlář Zénobe Gramme zkonstruoval dynamo nezávisle na všestranném elektrotechnikovi a podnikateli Werneru Siemensovi; učitel řeči Graham Bell přespurtoval s telefonem vysokoškoláka a zavedeného vynálezce Elishu Graye.

Neméně zajímavé jsou případy, kdy vynikající vědec bohem připadne na něco užitečného, například zakladatel agrochemie Justus von Liebig vynalezl masox (hovězí polévku v prášku), zakladatel elektrochemie Humphry Davy zkonstruoval bezpečný důlní kahan, průkopník fyziky nízkých teplot Ja-

mes Dewar přivedl na svět termosku atd. Ve většině případů ovšem badatele vynálezy nezajímají a pokud něco vynaleznou, pak primárně jako prostředek k dalšímu poznání. Laennec vymyslel stetoskop proto, aby mohl lépe zkoumat lidské tělo a skrze to účinněji rozeznávat a léčit choroby. Newton si svůj zrcadlový dalekohled mohl nechat patentovat, ale jeho tehdy zrovna zajímala optika. Faraday se jakéhokoli osobního obohacení ze svého zařízení na výrobu elektrického proudu přímo děsil (technický dosah objevu elektromagnetické indukce byl přitom nedozírný).

Užitečný příklad střetu idejí uvádí americký publicista Eric Lax v knize *Příseň v kabátě dr. Floreyho* (česky 2005). Jak známo, Flemingův objev penicilinu z roku 1928 dotáhli za války Ernst Chain a Howard Florey z oxfordské univerzity. První z nich chtěl patentovat, aby měl víc peněz na výzkum, druhý zase považoval za naprosto nepřijatelné, aby si vědec dělal nárok na jakékoli peníze z patentů, a v tom ho podpořili i jejich šéfové.

Chain varoval, že nakonec oni sami nakonec budou muset platit za využívání vlastního objevu. K čemuž skutečně došlo: jeden z amerických protagonistů průmyslové výroby penicilinu (v tomto kroku Britové požádali o pomoc USA) si podal v Británii patent, což vyvolalo zděšení: finanční odměna za látku vyvinutou na Ostrovech má skončit ve Spátech!

Od těch dob převládá realismus: výzkum je stále dražší, a tak musí zpeněžit, co se dá. Nakonec ale vždycky záleží hlavně na nátuře vědce. Rosalyn Yalowová a Solomon Berson vyvinuli koncem 50. let v Americe důvtipnou metodu radioimunoanalýzy, která díky své citlivosti poprvé umožňovala měřit reálná stopová množství hormonů a dalších biologicky aktivních látek v organismech. Byl by to pro ně zlatý důl, ale oni své poznatky volně uveřejnili, což vyvolalo hotovou explozi veleužitečných biomedicínských objevů. Stejně velkoryse se svým dílem naložil čtvrt století nato britský fyzik Tim Berners-Lee, který v CERN vytvořil základ dnešního internetu, aniž si ho nechal patentovat; svoji první odeslanou zprávu ukončil slovy: „Další spolupracovníci vítání!“

František Houdek

vs.

AKCE TĚLA

Inspirováno tvorbou Antona Koliga

2

Grohmann / Houf
Hubová / Hylková
Jakub / Jalůvka
Janoušková / Kozubík
Kozubíková
Kubešová-Rysková
Marková / Merta
Novříčková / Novříčková
Pavlišková / Poslová
Polasek / Remeslová
Strnadl / Škarková
Štěpánek / Švaich
Tymráková / Váňmáňský
Vyslejšnová / Willertová
Zemánek / Zemánková
Zlobek / Zlobková

Galerie výtvarného umění v Hodoníně
a Spolek výtvarných umělců Arkáda
Ústele výtvarných umělců ČR
síně sebední avy na zahájení
ve středu 21. září 2016 v 18:30 hod.

Galerie výtvarného
umění v Hodoníně

21. 9. 2016
13. 11. 2016

Časem s vědou - říjen

● velkých činech vědy a techniky

Od siločar k radiotechnice

V roce 1860 byl James Clerk Maxwell jmenován profesorem fyziky na King's College v Londýně, kde ještě zastihl staříčkého Faradaye. To ho přivedlo ke studiu elektromagnetismu. Přitom ale neopustil svoje životní téma – světlo. **19. října 1861** píše Faradayovi (objeviteli elektromagnetické indukce, autorovi pojmu *magnetické siločáry*): „Koncepce, na kterou jsem narazil, poskytl a ve své matematické podobě některé velmi zajímavé důsledky, které ... poukázaly na číselné vztahy mezi optickými, elektrickými a elektromagnetickými jevy.“ Zjednodušeně řečeno, z dat naměřených jinými vypočítal rychlost elektromagnetické vlny – 193 088 mil za hodinu. Přitom nejnovější měření rychlosti světla udávala hodnotu 193 118 mil za hodinu! Tato nápadná shoda přivedla Maxwella na cestu, která vyvrcholila roku 1873 vydáním zřejmě nejvýznamnějšího díla teoretické fyziky mezi Newtonem a Einsteinem, *Pojednání o elektřině a magnetismu*. V něm Maxwell propojil optiku s elektřinou a magnetismem a vytvořil matematické základy jednotné teorie elektromagnetického pole. Zatímco někteří fyzikové ji odmítli, jeden z jejich zastánců Hermann von Helmholtz zařídil, aby berlínská Akademie věd vypsal na její ověření cenu. Poté k pokusu o její získání vyzval svého nejtalentovanějšího žáka Heinricha Hertze. Ten napřed Maxwellovy rovnice mírně přeformuloval a zredukoval z osmi na čtyři, pak se pustil do hledání elektromagnetických vln. Ty podle Maxwella vznikají například během elektrických výbojů, třeba při přeskoku jiskry z nabité leidské lahve. Jenže, jak – na rozdíl od světla, které je vidět – takové vlny detekovat?

Pomohla náhoda. Někdy v létě 1886 Hertz coby profesor fyziky na technice v Karlsruhe chystal pro přednášku ukázkový experiment s elektrickými výboji. Přitom si všiml, že současně s vyvolanou jiskrou přeskočí jiskřička i na cívečce ležící poblíž... Okamžitě si to spojil s pojmem rezonance – rozkmitá-li se výbojem jeden z obvodů (oscilátor, vysílač), přeskakují na druhém obvodu (rezonátoru, přijímači) jiskérky ve stejném rytmu. Příčinou toho mohla být elektromagnetická indukce, ale pokud by oba obvody totéž dělaly i na větší vzdálenost, znamenalo by to důkaz existence elektromagnetických vln coby zprostředkovatele.

Mělo to jednu chybu – zatím dosažitelným kmitočtům odpovídaly vlny o délce kilometrů, a ty se rezonančně detekovat nedaly (podobně jako vysoká ladička nerozkmitá strunu laděnou mnohem níže).

Prvním Hertzovým úkolem tedy bylo získat elektromagnetické vlnění o co největší frekvenci čili co nejkratší vlně.

26. října 1886 si znamená do deníku: „(první) Pokusy s jiskrami v krátkých kovových okruzích.“

Vysílač, přijímač, měřící techniku, všechno musel vynalézat od nuly, přesto už 13. listopadu 1886 poprvé (na vzdálenost 1,5 metru) přenáší a registruje radiové vlny vytvořené elektrickou jiskrou.

Poté v závratném tempu uskutečňuje jeden experiment za druhým. Když mu začala být laboratoř těsná, našli studenti na dveřích posluchárny lísteček: „Přednášky přerušeny“. A zatímco vysokonapěťový cívkový induktor s jiskřičkám v koutě vyzářoval, pan profesor v zatemněné posluchárně zbavené kovových předmětů (plynového potrubí, lustru), přecházel po prknech natažených přes opěradla lavic, v jedné ruce rezonátor (drát stočený do kruhu o průměru asi 30 cm a zakončený dvěma železnými koulemi těsně u sebe), v druhé lupu, a sledoval, jestli se mezi kuličkami neobjeví jiskřerka...

Aby prokázal společnou podstatu vln elektromagnetických a světelných, opakoval s „jiskrovými“ vlnami všechny základní optické pokusy – odraz (na čtyřmetrové zinkové desce), lom (na sedmimetrové asfaltové kostce), polarizaci (na řídké drátěné síti). V roce 1888 publikoval práci *O rychlosti šíření elektromagnetických účinků* (ke které mu blahopřál i tehdy ještě neznámý kolega Röntgen).

Rok nato je Hertz povolán na stolicí do Bonnu. Zanedlouho ho začne sužovat vleklý zánět čelisti, od kterého mu neuleví ani operace. Na Nový rok 1894 umírá, sedmatřicetiletý. Význam svých objevů pro fyziku si uvědomoval, avšak v technické využití svých objevů nevěřil.

Věřili však jiní. Roku 1890 Édouard Branly přišel na to, že železný prášek vystavený „jiskrovému vlnění“ se stává vodivější, a sestrojil první prakticky použitelný detektor elektromagnetických vln (koherer). Alexandr Stěpanovič Popov přidal anténu a na jaře 1896 bezdrátově přenesl morseovkou kódovaná slova „Genrich Gertz“ na vzdálenost 250 metrů.

Přibližně v téže době pracoval na stejném problému i Guglielmo Marconi. Když o jeho výsledky nejevili zájem doma v Itálii, odešel do Anglie, kde koncem července 1896 přenesl radiový signál na kilometrovou vzdálenost. Do dvou let spojil Anglii s Francií. V létě 1898 poslal z britské královské jachty královně Viktorii depeše o zdravotním stavu jejího zraněného syna. Vyneslo mu to brilantovou jehlicí a obrovskou popularitu. Ale to už je jiná kapitola.

František Houdek

Odposlechnuto

Nikdy se nesmějte rozhodnutím své ženy. Jste jedním z nich...

Věda a věčnost

Třeštění letitého popularizátora 56

Jak už jsem naznačil minule, vynálezci poznávají, aby vynalezli, vědci vynalézají, aby poznali. Jedno však mají oba tvůrčí živlové společné: O slávu stojí všichni, nejmě o slávu věčnou. Skvěle to vystihl český fyziolog nobelovské úrovně Vilém Laufberger: „Cílem vědce je přechod z rejstříku osobního do rejstříku věčného.“

Jinak řečeno, objevitel či vynálezce se stane *eponymem*. Prvním stupněm *petrifikace* vědcovy pověsti je eponymus takřkajíc společenský, třeba když po někom (zpravidla dlouho po jeho smrti) úradkem nazvou fyzikální jednotku, chemický prvek, univerzitu, geografický útvar, planetku, výzkumný ústav (nemluvě o ulicích či gymnáziích). Z osobností posledních dvou *Třeštění* se toho dočkalo pět: jednotka kmitočtu se jmenuje hertz, existuje planetka hertz; rentgen bývala jednotka ozáření, později se transformovala na rep (fyzikální ekvivalent rentgenu) a rem (biologický ekvivalent rentgenu); curie bývala jednotka radioaktivity, curium je umělý prvek ze skupiny aktinoidů, Curie se jmenuje jedna z planetek a jedna z pařížských univerzit; po Pasteurovi se jmenují čeled' a dva rody bakterií (*Pasteurellaceae*, *Pasteurella*, *Pasteuria*), dále planetka, proslulý ústav v Paříži, po Heyrovském planetka, Fyzikální ústav AV ČR a gymnázium v Praze.

Nejvíce eponymů je ovšem vědeckých (právě ty měl na mysli Vilém Laufberger), dokladujících konkrétní objevy, kupříkladu při Curieově teplotě se feromagnetické látky stávají paramagnetickými.

Z Českých vědců je zřejmě nejčastějším eponymem fyziolog Jan Evangelista Purkyně – existují Purkyňovy obrázky (tři obrazy vznikající v oku po osvětlení svíčkou jako důsledek zakřivení tří lomných ploch oka: rohovky a přední a zadní stěny čočky); Purkyňův jev (při „stmívání“ je oko citlivější ke kratším vlnovým délkám, nejvíce k fialové a modré barvě, při „rozedívání“ naopak k delším, oranžové a červené); Purkyňova cévní kresba (obraz cév v oku, dnes používaný jako obdoba otisků prstů při identifikaci osob); Purkyňův zárodečný měchýřek (jádro buňky ptačího vejce); Purkyňova vlákna (jako součást převodní soustavy srdeční se podílejí na koordinaci tahů srdeční svaloviny, de facto na tvorbě „správného“ srdečního rytmu) a asi nejnámější Purkyňovy buňky (v mozečku, kde se významně účastní řízení pohybu savců). Dále se po JEP mimo jiné jmenuje planetka, univerzita v Ústí nad Labem (v jehož blízkosti se narodil), Česká lékařská společnost (o jejíž založení se podstatně zasloužil) či oborová čestná plaketa AV ČR (Purkyně podrobně a neobyčejně jasnozřivě vypracoval strukturu i cíle klasické akademie věd).

Osobně jsem se s jedním vědeckým eponymem setkal již v útlém dětství, mluvívala o něm (s ironií) jedna z rodinných pří-

telkyň. A mně neustále vrtalo hlavou, proč na padání, kterýžto jev – jak jsem se tehdy opakovaně a proti své vůli přesvědčoval – nastává sám a rád, potřebujeme stroj... Až později jsem shledal, že *Atwoodův padostroj* je docela důmyslné a názorné udělátko a že anglický matematik a šachista George Atwood si svůj eponym zaslouží.

Ale teď zase vážně: Jako chemika mě z eponymů okamžitě napadá Bunsenův hořák, Erlenmayerova baňka, Kippův přístroj, samozřejmě Mendělejevova tabulka. Nicméně výstižněji zde může posloužit kleštičková cévní svorka v medicíně: Vynalezl ji francouzský chirurg Jules Péan, proto označení *peán*. Časem ale tento prozaický stavěč krvácení při operacích někteří lékaři vylepšili, takže původní termín se stal synonymem pro všechny cévní svorky a my dnes máme *peán kocher*, *peán mikulicz*, *peán kelly*... Dost to připomíná binomickou nomenklaturu organismů; *peán* odpovídá rodovému jménu, *kocher* a spol. druhovému. Ostatně v biologii máme tuplovaných eponymů zásobu právě v názvech, například bakteriální původce skvrnitého tyfu *Rickettsia prowazekii* (podle bakteriologů Howarda Taylora Rickettse a Stanislava Prowazeka).

Nejednou se stane, že objevitelé/vynálezci jsou dva, takže existují třeba Navierovy-Stokesovy rovnice, Zermelova-Fraenkelova teorie množin, Michelsonův-Morleyův pokus, Hertzprungův-Russellův diagram, Guldbergův-Waageův zákon..., či dokonce tři, a to se potom eponym často akronymizuje – EPR paradox v kvantové teorii (podle fyziků Einsteina, Podolskyho a Rosena) nebo třeba RSA šifrovací systém (podle matematiků Rivesta, Shamira a Adlemana). Pokud si vzpomínám, existuje i pětimužný ARCLP test prvočíselnosti autorů Adlemana, Rumelyho, Cohena, Lenstra a Pomerance...

Zatímco vědecké či (alespoň) společenské eponymy představují formu uznání takřkajíc oficiální, existuje neformální certifikát ještě vyšší, v podstatě rovný věčné a všudypřítomné slávě. Jde o eponym zpředmětnělý, kdy nejvyvolenější z objevitelů či vynálezců natrvalo proniknou do lidového jazyka – o papíňáku, rentgenu, dieselu, pasterizaci nebo kondomu dneska běžně mluví i ti, kdo nemají ponětí o nějakém Papinovi, Röntgenovi, Dieselovi, Pasteurovi nebo Contonovi...

František Houdek

O NEJLEPŠÍ FANTASY 2016

uzávěrka soutěže již 31. 10. 2016: kqv.wz.cz/soutez.htm

DOGMA

TERMINÁTOR GENISYS – šel jsem na něj v krátké době podruhé a nemůžu si pomoci, mohl dopadnout daleko hůř. Dokonce třeba jako čtyřka.

VYNÁLEZ ZKÁZY – doplněné záběry nic moc, ale je to zase příležitost vidět VZ na plátně, a to se cení. Kdo si nemyslí, že plátno tomuto filmu sluší víc než obrazovka, ať zvedne ruku, aby mohl dostat přes prsty.

ZEMĚ ZÍTRKA – podobně jako od Prorocství je od ní zapotřebí utéct dvě minuty před koncem, abyste se vyhnuli odpornému kosmopolitnímu pozitivismu. Do té doby je to relativně originální příjemná možná-ne-tak-úplně-dětská zábava dokládající, že nad všechny superpočítače jsou steampunkové hračky. Být mi dešet, tak jsem se zamiloval, takhle jsem si jen dal příjemnou ulevující rychlovku.

DEADPOOL (v 4DX) – má to řadu pubertálních fórek, takže se to bude líbit. (A líbí.) Za sebe ovšem musím prohlásit, že jsem neměl komu držet palce, a scénář je tak plytký, že jsem se při neakčních scénách vyloženě nudil. Podobně dopadla i má první návštěva kina 4DX. Souvislost třesení a drcání sedačkou s děním na plátně nic moc (když ve filmu narazíte ve voze, kopne vás sedadlo do zad), rádobyhvízdání kulek vám vždy foukne do očí a okamžik tak nic nevidíte, nabídka vůní se omezuje na smrad spálené gummy.

CAPTAIN AMERICA: OBČANSKÁ VÁLKA – zklamání roku. Po výtečné dvojce neúnosně dlouhé konverzační drámo, které posléze přejde v zábavné střetnutí mezi hlavními hrdiny, přičemž by to atmosféricky samozřejmě mělo být naopak. Navíc pokračuje v nastoupeném trendu „padouchy si vyrábíme sami, ergo jsme jimi sami sobě“. Ano, je tu jeden cizorodý záporný prvek, ale to je v podstatě tuctový terorista, který ovšem dokáže celé Avengers vodit jako školkové děti na provázku a přivést je až do své pečlivě nachystané pasti.

A zdálo se mi to, nebo se střefovali do eurousní byrokracie?

FANTASTICKÁ ČTYŘKA – první díl seriálu. F4 začíná znovu, s neopustitelným černochem v jedné z úhlavních úloh, a začíná bohužel fakt znovu. Půl druhé hodiny se koukáte jen na to, jak čtveřice víceméně dospěje, pořídí si své superschopnosti a ve finále si vymyslí jméno. Čímž je zaděláno na hodně dlouhou sérii filmů, ale mám silný pocit, že já u ní nebudu. Jediný klad: záporák si neudělají sami, ale vyrobí jim ho náhoda.

STAR WARS: SÍLA SE PROBOUŽÍ – máme pro vás několik špatných zpráv. První je, že Glum ojel Voldemorta a z toho vznikl úhlavní padouch. Druhá, že Luke Skywalker je zoufalý amatér a neumětel, jelikož to, co se on musel učit celou trilogii, dokázala zvládnout hlavní hrdinka Epizody VII v podstatě okamžitě a intuitivně. Třetí, že politická korektnost dosáhla až na nástupce Impéria a Stormtroopeři už mají i černé uniformy. Čtvrtá, že princezna Leia zestárla výrazně víc než Han Solo. Pátá, že v Sedmičce uvidíte v podstatě všechno, co jste viděli v původní trilogii. Šestá, že režisér Abrams, který měl na to pustit se tam, kam se Lucas dosud nevydal, se klasiky úzkostlivě držel. A sedmá, že zjistíte, že za většinu zla ve vesmíru může Skywalkerovic rodina.

Země zítřka

Dobré zprávy jsou oproti tomu dvě. Že v novém dílu není nic ani ze setiny tak strašlivého, jako byl Jar Jar Binks, a že i proto má smysl se na něj jít podívat do kina.

WARCRAFT: PRVNÍ STŘET – coby warcraftový panic jsem věděl, že v tom filmu vystupují orci, ale že ho ork taky napsal, to jsem netušil. Patetické (přiznávám ovšem, že ne až tak trapně, jak by mohlo), hloupé a nelogické. Solidní triky a efekty – a překvapivě kamera – to bohužel pro laika nezachrání. Pokud jste ale do WC zamilování tak, že vám nebudou vadit věty typu „Víděl jsem velké zlo...“, prosím. Já ale viděl dost velké zlo.

...a pak přišlo léto, a s ním Festival fantazie, a po něm mnoho práce, takže pro zájemce je tu náhled toho, co si po dvou měsících pamatují a jaký dojem ve mně zanechaly filmy viděné v Chotěboři:

ANT-MAN – jeden z nejkomiksovějších a nejzábavnějších snímků posledních let. Tenhle Mravenec totálně a s přehledem slupnul poslední Pavouky – škoda, že pokračování už může být (a bude) jen horší.

BATMAN VS SUPERMAN: ÚSVIT SPRAVEDLNOSTI – nemohu na něj být našťvaný a strhat jej tak, jak jsem občas zaslechl od jiných.

Žádný zázrak, ale je příjemně destruktivní a už jsem viděl horší Supermany i Batmany zvlášť.

BOHOVÉ EGYPTA – popcorn, který by tolik nevyřívával do světa svou hloupost, kdyby nebyl tak dlouhý a pompézní.

ČARODĚJNICE – nesympatické postavy trpí (občas nechtěně komicky) atakem čarodějnic, které se strašlivě nadřou, aby získaly jednu duši do svého středu. Marná strachu snaha.

DEN NEZÁVISLOSTI: NOVÝ ÚTOK – chtěl jsem napsat, že nový díl obsahuje všechno, co jste na původním DN nenáviděli, ale pak jsem si na CSFD přečetl komentář diváka, že Nový útok obsa-

se tam něco děje, ale hlavně dojde na vzdušnou honičku plachetnice se stíhačkami z druhé světové! Takhle se mají přetáčet klasiky, a ne jako ta strašná prequelová nuda o Čaroději ze země Oz.

PARANORMAL ACTIVITY: THE GHOST DIMENSION – zapátral jsem v paměti: nic. Přečetl jsem si obsah, podíval se na trailer a znovu zapátral v paměti: nic. Stačí?

PIXELY – uměl bych si je představit zábavnější, ale byly něčím novým, a tak jim to odpustíme. Určitě si je pustím znovu, až poběží v televizi.

Chlapec (The Boy)

huje všechno, co jsme na prvním filmu milovali. Takže je to asi věc názoru. Každopádně ale přibyla homo-romance takového ražení, že ji bude milovat fakt jen málokdo.

HITMAN: AGENT 47 – kladné i záporné postavy studené jak psi čumák, zbytečný příběh, zbytečný film...

HUNGER GAMES: SÍLA VZDORU 2 – potvrzení zbytečnosti rozdělení třetího dílu na dva filmy. Jinak jsem měl pocit, že nikoho ze zúčastněných včetně technických profesí už to moc nebaví, ale přesto odvedli poctivou práci.

LES SEBEVRAHŮ – dobrý námět – a totálně promarněná příležitost. Tam mohlo být tolik duchů, tolik strašení, tolik lékařek, a je tam jedna americká kráva...

MARŤAN – dost dobrý, ale Interstellar ve mně zanechal silnější dojem o nepřátelskosti vesmíru.

OČISTA: VOLEBNÍ ROK – jestliže se mi jednička líbila a dvojka ještě víc, je tahle trojka pod úrovní jedničky. Obsahuje totiž dvě věci, které filmy v drtivé většině deklasují: politiku a naději.

PAN – po Ant-Manovi můj druhý letošní miláček. Skoro pořád

POSLEDNÍ LOVEC ČARODĚJNIC – škoda že nezůstal u fantasy historické a přešel do té urban, ale ani tak mi nepřišel výrazně horší než jiná běčka jemu na roveň postavená.

PURPurový vrch – jsem podruhé neviděl; přítelkyně mne k velké lítosti nepřemluvila, abych s ní na něj šel ještě jednou. A to jsem měl Del Tora tak rád, tak rád...

SINISTER 2 – solidní námět o děsivém učiteli ufkli v momentě, kdy žáci splní domácí úkol, takže co z toho?

SPECTRE – je v ní naprosto všechno, co má bondovka mít, ale je to tak strašně, tak strašně, tak strašně anglicky suché, že je to koukatelné asi stejně jako písečná bouře na Saahaře. Není to nejhorší bondovka, jen z ní vymačkali všechnu šťávu.

THE BOY – slušná atmosféra, báječná vila, divní Angličani, obstojné bafačky a finální zvrat, díky kterému možná lehce poklesne logika příběhu, ale vaše mínění o něm přesto stoupne.

ULICE CLOVERFIELD 10 – třetí miláček, jen holt děsivý tak, jak jsou ti druzí zábavní. Samozřejmě že bych se rád dozvěděl detaily toho, co snímek ve finále jen naznačuje, ale kvůli tomu nebudu pomlouvat stísnující komorní SF (?) thriller, který mi po dlouhé době dal pecku mezi oči.

V ZAJETÍ DĚMONŮ 2 – jednička ostudu nedělá, ale ani ji nepřekónává, takže zaplaťbůh za další z mála poctivých hororů.

X-MEN: APOKALYPSA – ne nejhorší a ne nejlepší X-Meni, ale dostatečně efektní, aby mělo smysl vidět je na velkém plátně. A mutantkama se konečně stávají fakt sexy holky!

ZLO NIKDY NESPÍ – dobrý nápad čerpající z tematiky snů, aniž by vykrádal Noční můru, a strašidelný bubák byli přišserně surově zabiti happy endem.

Filip Gottfried

Poviedka Istroconu

Na Istrocone 2016 vyhlásila literárna súťaž Poviedka Istroconu výsledky desiateho ročníka ročníka.

Celkové poradie:

1. Marian Kubicko: Impérium asi vracia úder
2. Ján Gálik: Dlh
3. Vojtěch Žák: Pohrdání
4. Nad'a Vojteková: Kufor
5. Jela Abasová: Dažd'ové paličky

Kategória "Militaristická science fiction"

1. Marian Kubicko: Impérium asi vracia úder
2. Ján Gálik: Dlh
3. Vojtěch Žák: Pohrdání

Kategória "Prvý kontakt"

1. Jela Abasová - Dažd'ové paličky
2. Tereza Holubová - Účel i jed posvěti
3. Peter Kalva - Vyslanci zo západu

Voľná kategória

1. Nad'a Vojteková - Kufor
2. Ana Olejárová - Pripad vraždy, ktorá sa nikdy nestala
3. Martin Kochlica - Revitalizácia

HORRORCON 2016

Horrorcon 2016

letos proběhne 19. 11. v prostorách Dark Velvet cafe bar, Husit-
ská 15, Praha 3.

Z programu: Výstava masek, obrazů a fotografií, promítání
filmů LesaPán doprovobené besedou s jeho tvůrci a *Socia-
listický Zombi Mord*, křty hororových románů a antologií, sou-
těž O nejlepší kostým...

NON FICTION
Antonín K. K. Kudláč
Anatomie pocitu úžasu
Česká populární fantastika 1990 – 2012
v kulturním, sociálním a literárním kontextu

Monografie Anatomie pocitu úžasu přináší první tuzemský syntetický pohled na domácí populární fantastiku (science fiction, fantasy) v jejích sociokulturních souvislostech. Zabývá se vznikem, strukturou a současnou podobou subkultury, jejíž příslušníci – fanové byli dlouho považováni za asociální podivíny. Jsou to však často tvůrčí osobnosti, ponořené do vod populární kultury, z nichž pro sebe loví zajímavé artefakty a upravují je k obrazu světu, a jejich komunita nazývaná fandom ve skutečnosti tvoří nesmírně zajímavý svět, který je s každodenním životem spojen více, než si myslíme.

Československý fandom, vzniklý v atmosféře pozdní normalizace, se po listopadu 1989 přetvořil do podoby formálně organizovaného sdružení, kolem něhož se pohybuje rovněž množství neorganizovaných, i když aktivních fanů. Jejich komunita se podle některých svých představitelů nachází ve specifické pozici mezi „vysokou“ a „nízkou“ kulturou...

Tolik nakladatelská anotace, která celkem přesně odráží autorův záměr a naznačuje zároveň obtížnou uchopitelnost tématu. Fano(uško)vská komunita vždy prahla po hlubším sebepoznání, ukázalo se ale, že je velmi těžké pokládat správné otázky, a tím méně na ně dostávat uspokojivé odpovědi. K položení otázek totiž chyběla a chybí i slova, kterým by stejně rozuměli fanové i sociologové a literární vědci. Práce AKKK nás nicméně v tomto posunula o podstatný kus dál a lze se jen těšit na její pokračování či navazující studie.

Přesto uvedu jedno možné *zmatení* pojmů v kapitole Mýtus „profesionality“ a „amatérismu“. Zde jsou tyto termíny přiřazovány k fanovské diskusi o smyslu psaní, když to zjednoduším na hranici vulgarizace, tak profesionál dnes píše s ohledem na čtenáře a s cílem (i komerčního) úspěchu, kdežto „amatér“ kvůli svému sebevyjádření. Zcela se zde opomíjí původní (předpřevratový) význam slova profesionál (ve fanovském kontextu).

Tedy se týkal hlavně spisovatelů a novinářů s dostatečným sociálním respektive symbolickým kapitálem, kteří díky němu dokázali tvořit a publikovat v podmínkách normalizované československé společnosti (tedy lidí, kteří se pro možnost publikovat stali členy Svazu spisovatelů, patřili do okruhu vzájemně se podporujícího okruhu generačních vrstevníků nebo alespoň udržovali nadstandardní vztahy s některou z redakcí, jak v obecnější rovině popisuje tuto společenskou situaci Ivo Možný v knize *Proč tak snadno*; přitom paradoxně jak AKKK tak Ivo Možný vycházejí ze stejných definic Pierra Bourdieu).
Host Brno, 2016, 224 str., 269 Kč

